OKUL ÖNCESİ VE İLKOKUL ÖĞRETMENLERİNDE ALAN HAKİMİYETİ BAĞLAMINDA SANATSAL BECERİ VE ÖZGÜVEN EKSİKLİĞİ

Özdemir Karabay¹

Özet

Sanat eğitimi konusunda gerekli sanatsal beceriye sahip olmayan, lisans döneminde yeterince bilgi sahibi olmayan ve bu süre zarfında kendini istenilen düzeyde geliştiremeyen bazı öğretmenler, sanata ilişkin bir özgüven eksikliği hissetmektedirler. Sanatın az sayıda insanda veya özel olarak çocukluğundan beri bu eğitimi almış insanlarda bulunan ve özel yetenekler gerektiren bir ayrıcalık olarak algılanması, öğretmenlerin kendilerini bu alanda yetersiz kabul etmelerinde etkili olmaktadır. Yapılan bu çalışma ile gerek okul öncesi öğretmenleri gerekse ilkokul öğretmenlerinin bu kaygılarının gereksiz olduğu zira söz konusu sanat eğitimi alanında başarılı olmanın ön koşulunun sanat eğitime katılmak ve ona dahil olmaktan geçtiği konusu yazarın yirmi yıllık gözlemi ve deneyimine ek olarak literatürde mevcut bilimsel kanıtlarıyla ortaya konarak olumsuz düşüncelerinin giderilmesi amaçlanmıştır. Araştırma çalışması 2019- 2020 eğitim öğretim dönemi içinde uygulamaya konmuş, Araştırma grubunu Van ili genelinde Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı okul öncesi ve ilkokullarda görev ve staj yapan 197 öğretmen aday ve öğretmenler oluşturmuştur. Araştırma çalışmasında söz konusu öğretmenlerin sanata ilişkin bir özgüven eksikliği hissetmesinden yola çıkılarak, nitel araştırma desenlerinden olgubilim deseni kullanılmıştır. Çalışmada veri toplama aracı olarak; öğretmenlerle yapılan görüşmeler sonucu görüşme formundaki sonuçların incelenmesinden yararlanılarak elde edilen veriler yarı görüşme yöntemiyle kaydedilmiş ve gözlem yöntemi kullanılmıştır.

Anahtar kelimeler: Okulöncesi, İlkokul, Sanat Eğitimcisi, Alan Hakimiyeti, Güven Eksikliği

IN PRE-SCHOOL AND PRIMARY SCHOOL TEACHERS (DUE TO LACK OF FIELD DOMINANCE) LACK OF CONFIDENCE IN ART

Abstract

Some teachers who do not have the necessary artistic skills in art education, who do not have enough knowledge during their undergraduate period and cannot develop themselves at the desired level during this period feel a lack of self-confidence in art. The perception of art as a privilege that requires special abilities and which is found in a small

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Amasya Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Orcid No: 0000-0002-2184-5729, ozdemirkarabay44@gmail.com

OKUL ÖNCESİ VE İLKOKUL ÖĞRETMENLERİNDE ALAN HAKİMİYETİ BAĞLAMINDA SANATSAL BECERİ VE ÖZGÜVEN EKSİKLİĞİ

number of people or especially people who have received this education since childhood, is effective in teachers' accepting themselves inadequate in this field. With this study, these concerns of both preschool teachers and primary school teachers are unnecessary because the prerequisite of being successful in the field of art education is to participate in art education and to be included in it. is intended to be removed. The research study was implemented during the 2019-2020 Education period and the art activity and visual arts course in these schools were discussed jointly with the candidates and teachers who worked in pre-school and primary schools under the Directorate of National Education throughout the province of Van. In the research study, the teachers in question felt a lack of self-confidence in the art, and used a factual pattern from qualitative research patterns. As a data collection tool, the data obtained by examining the results in the interview form as a result of interviews with teachers were recorded by semi-interview method and observation method was used.

Key words: Preschool, Elementary School, Art Educator, Domination, Lack of Trust

Giriş

Genel olarak ele aldığımızda öğretmen, eğitim sürecini yönlendiren öğrencilerin öğrenmesine rehberlik eden bir kılavuzdur. Sanat eğitimi veren öğretmen ise sanat eğitimini kapsamlı ele alan ve onu çocuğun yaş seviyesine indirgeyen, çocuğun ufkunu açan, bunu yaparken de çocuğun hayal dünyası ile yaratıcılığını geliştirmeye ve desteklemeye çalışan öncü bir kuvvettir. Bu bağlamda sanat eğitiminde kuşkusuz en önemli faktör olan sanat eğitimi veren öğretmenlere çok büyük görevler düşmektedir. Çünkü söz konusu öğretmen bu derste öğrencinin en temel ve en güvenilir kaynağı olan ufku geniş, sezileri güçlü bununla birlikte öğrenciyi düşünme, merak etme, hayal kurma - hayalini gerçekleştirme ve en önemlisi yaratıcılık konularında ona yol gösterecek olan kişidir.

Ne var ki, Teknolojik gelişmelerin baş döndürücü bir şekilde insan hayatını kolaylaştırdığı bir çağda bir kısım okul öncesi ve ilkokul eğitimcisi açısından bu süreç aynı paralelde gelişme göstermemektedir. Sanat eğitimi konusunda gerekli sanatsal beceriye sahip olmayan, lisans döneminde yeterince bilgi sahibi olmayan ve bu süre zarfında işi ciddiye almayan ve gerek mesleğe başlamadan önceki üniversite döneminde olsun gerekse öğretmenliğe ilk adım attığı yıllarda olsun kendini yeterince geliştiremeyen bazı öğretmenler, “yapamam, ben o kadar yetenekli değilim” kaygısıyla sanata ilişkin bir özgüven eksikliği hissetmektedirler. Sanatın çok az sayıda insanda veya özel olarak çocukluğundan beri bu eğitimi almış insanlarda bulunan ve özel yetenekler gerektiren bir ayrıcalık olarak algılanması, öğretmenlerin kendilerini bu alanda yetersiz kabul etmelerinde etkili olmaktadır. Bu becerinin ve yeteneğin kendilerinde var olmadığını varsayan öğretmenler sanat eğitimi konusunda öğrencilere faydalı olamayacaklarını düşünerek kendilerini geliştirmekten kaçınmaktadırlar.

OKUL ÖNCESİ VE İLKOKUL ÖĞRETMENLERİNDE ALAN HAKİMİYETİ BAĞLAMINDA SANATSAL BECERİ VE ÖZGÜVEN EKSİKLİĞİ

Söz konusu sanat eğitimi alanında başarılı olmanın ön koşulu sanat eğitimine katılmak ve ona dahil olmaktan geçmektedir. Özellikle öğretmenlerin mesleğe başlamadan önceki lisans eğitimi döneminde bu konuya çok zaman ayırmaları, bu dönemi dolu dolu yaşamaları, öğretmen olduktan sonra da bu süreç dahil olmaları ve kendilerini (eksik yönlerini belirleyerek) becerilerini geliştirip, sürekli yenileyip sanat sürecine katılarak alan hakimiyeti konusunda yeterli duruma gelmeleri gerekir. Sanat etkinliklerine (uygulama, sergi, bîanel, konferans, çalıştay vb.) yeterince katılmayan öğretmenlerin, sanat alanında son zamanlarda yaşanan gelişmelere uzak kalmalarından dolayı, çocuklara sanatı öğretmeleri konusunda sıkıntılar yaşamaları kaçınılmaz olacaktır.

Alan Hakimiyeti Kavramı

Bandura'nın sosyal öğrenme teorisinde öne çıkardığı alan hakimiyeti (yeterlik) kavramı, bu teorinin ana merkezini oluşturan kavramlardan birisidir. Öz-yeterlik ise, bireylerin olası durumlar ile başa çıkabilmesi için gereken eylemleri ne kadar iyi yapabildiklerine ilişkin yargılarıyla ilgilidir. Bu yargılar mantıklı ve olumlu ise kişi karşısındaki durumla ilgili yapacağı eylemleri, onu başarıya ulaştıracak şekilde planlayacaktır ya da bu yargıların absürd ve olumsuz olması durumunda başarısızlık kaygısı yaşayacaktır (Morgil, Seçken ve Yücel, 2004:63). Alan hakimiyeti veya başka bir deyişle öz-yeterlilik inancı, eğitim alanında, ya da uzmanlaşmaya çalışılan alanda öğretmenlik davranışlarındaki bireysel farklılıkları açıklamak için kullanılabilirken bu öz yeterlilik inancı öğretmen davranışlarının anlaşılması ve geliştirmesi anlamında önemli katkılar sağlayacağı düşünülmektedir

Tanım olarak ele aldığımızda ise; (Mesleki Yeterlilik olarak da nitelendirilen) alan hakimiyeti (öz-yeterlilik) kişinin bulunduğu mesleki konumda görevini layıkıyla ve başarılı olarak yerine getirebilmesi için sahip olması gereken yeterlik durumudur. Sözlük anlamı olarak ise; bir işi yapma gücü sağlayan kifayet, ehliyet ve özel bilgidir. Bir kişinin o işi yapabilme kabiliyeti açısından belirli bir meslek dalında istenilen düzeye ulaşmasıdır (Türk Dil Kurumu (TDK), 2005). Öğretmenlik mesleğini hayata geçiren öğretmenin, bu süre zarfında iki temel niteliği ortaya çıkar; kişilik nitelikleri ve mesleki nitelikleri. Öğretmen sınıf veya atölye ortamında çok farklı insan tipiyle, dolayısıyla da çok farklı sorunlarla karşılaşabilmektedir. Bu sorunların üstesinden gelebilmesi için de mesleki ve alan bilgilerin yanı sıra kendini geliştirmiş bir vaziyette bazı bireysel niteliklere ve becerilere sahip olması gerekir. Öğretmenin kişiliği ile ilgili özellikleri öğrencinin derse, atölyeye ve okula karşı tutumunu etkilemektedir. Bu tutum ve davranışlar bazen olumsuz olabilir. "Çoğu zaman öğrenci öğretmenin anlattıklarından çok konuya yaklaşımından etkilenmektedir" (Başaran, 2004, s.5). Öğretmen adayının mezun olmadan önce alan, öğretmenlik mesleği ve eğitim politikaları ve eğitim sistemi hakkında yeterli bilgi donanımına sahip olması gerekmektedir. Öğretmenlik mesleği yeterlikleri

OKUL ÖNCESİ VE İLKOKUL ÖĞRETMENLERİNDE ALAN HAKİMİYETİ BAĞLAMINDA SANATSAL BECERİ VE ÖZGÜVEN EKSİKLİĞİ

hakkında ilgili kaynaklar incelendiğinde mesleki yeterlilik özelliklerinin genellikle üç çatı altında toplandığı görülmektedir. “Bunlar; öğretmenlik meslek bilgisi, alan bilgisi ve genel kültürdür” (Ak, Yıldırım, Ateş, 2016, s.93).

Öğretmenlik Meslek Bilgisi (Genel Pedagoji Bilgisi)

Öğretmen etkin ve kalıcı planlama yapabilme konusunda strateji geliştirebilmeli. Bunun yanında sınıf yönetimi ve motivasyonu sağlama teknikleri konusunda yeterli tecrübeye sahip olmalı. Bireysel olarak öğrencilerin psikolojik yapılarını göz önünde bulundurarak gelişim ve öğrenme özelliklerini tanıyabilmeli, öğrenci seviyesine inerek öğretim yapabilmeli, Ayrıca zaman yönetimi ve Ölçme değerlendirme konularında da gerekli bilgiye, donanıma sahip ve en önemlisi adil olmalıdır.

Alan Eğitimi Bilgisi

Yüksek Öğretim Kurumu’nun öğretmen yeterlikleriyle ilgili düzenlemesinin alan eğitimi bilgisiyle öğretmenlerden beklenenler şöyle sıralanmıştır (YÖK, 2007):

- Öğrencilerde süreklilik arz eden eksik ve yanlış olarak gelişmekte gösteren kavramların farkında olmalı,
- Öğrencilerin konuyu anlamamaları durumunda konunun özüne ilişkin anlaşılmayan bölümleri yeniden ele alarak basite indirgeme yapmalı, bu konuyla alakalı öğrenciden gelen sorulara uygun ve yeterli yanıtlar verebilmeli,
- Öğrencilerin bedensel, zihinsel, duygusal ve sosyal gelişiminin öğrenmede büyük önem arz ettiğini anlayabilmeli,
- Konu alanı öğretim programlarına ilişkin yeterli bilgiye sahip olmalı,
- Konu alanı ile ilgili özel öğretim yaklaşım, yöntem ve tekniklerine ilişkin bilgi sahibi olmalı,
- Konu alanı ile ilgili son yıllardaki gelişmeler takip edilmeli, bu gelişmeler doğrultusunda bilgi teknolojilerinden azami derecede istifade etmeli,
- Konu alanı ile ilgili olarak öğrencinin ve kendinin sağlık ve güvenlik önlemlerini önceden sağlamalı.

Genel Kültür

Öğretmenin görevlerinden birisi de öğrencilerine içinde yaşadığı toplumun kültürünü sonraki nesillere aktarmak, değer yargılarına saygılı olmak ve onların sosyalleşmesi için katkı sağlamaktır. Öğretmenin görev yaptığı bölgenin inanç ve

OKUL ÖNCESİ VE İLKOKUL ÖĞRETMENLERİNDE ALAN HAKİMİYETİ BAĞLAMINDA SANATSAL BECERİ VE ÖZGÜVEN EKSİKLİĞİ

değer yargılarını, kültürel özelliklerini çok iyi bilmesi, o özelliklerle çatışmayacak davranışlar sergilemesi ve toplumun bu değerlerine gerekli saygıyı göstermesi gerekir. Öğretmenler aynı zamanda çevresinde olan olaylara karşı duyarlı olmalı, gelişmeleri objektif bir gözle izleyebilmeli, toplumu ilgilendiren sorunların farkına varmalı ve bu sorunlara tarafsız ve adil bir şekilde çözüm yolları üzerinde düşüncelerini dile getirebilmelidir.

Alan Hakimiyetine Sahip Sanat Eğitimcisinde Bulunması Gereken Özellikler

- 1) Lisans döneminde görsel sanatlar dersini ciddiye almış olması gerekir.
- 2) Söz konusu bu dönemde yaptırılan uygulama çalışmalarına eksiksiz katılmış olmalıdır.
- 3) Lisans dönemini yeterince verimli geçirmemişse aynı çalışmaları yeniden ele alarak eksik olan yönlerini tamamlamalıdır.
- 4) Eleştirilmeye ve kendini geliştirmeye açıktır.
- 5) Öğrencileri güdülemeye yönelik özellikler taşır.
- 6) Düşünce ve uygulamadaki başarısıyla öğrenciler için iyi bir modeldir.
- 7) Öğrencilere karşı davranışlarında hoşgörülü, güler yüzlü ve sevecendir.
- 8) Öğrencilere karşı tarafsız, güvenilir, objektif, sırdaş, dürüst ve dosttur.
- 9) Sınıfta ve atölyede eğitsel, düşünsel, yapıcı ve yaratıcı bir disiplin sistemi oluşturur.
- 10) Taklitten uzak özgün düşüncesiyle örnek ve lider özellikleri taşır.
- 11) Ürettiği eserlerle öğrencilerinin, meslektaşlarının, velilerin, çevresinin beğenisini ve takdirini toplar.
- 12) Yol gösterici, cesaretlendirici ve destekleyicidir.
- 13) Sevecen, esprili, hoşgörülü ve anlayışlıdır.
- 14) Sorunlardan yakınmakla zaman kaybetmez bunun yerine çözüm bulmak için gayret gösterir.
- 15) Eğitim bilimlerine yönelik temel kavramları bilir ve bu sayede öğrenmeyi basite indirgeyerek kolaylaştırır.
- 16) Kendini çağın getirdiği yeniliklere ve sanattaki değişmelere paralel olarak sürekli yenileme gayreti içinde olan iyi bir gözlemcidir.
- 17) Okula başlama döneminin en önemli safhası olan okul öncesi eğitimi mesleğini hayata geçiren öğretmenlerin, milli eğitim bakanlığınca hazırlanan okul öncesi eğitimi programının hedefleri doğrultusunda bireyler yetiştirebilmek için en ince

OKUL ÖNCESİ VE İLKOKUL ÖĞRETMENLERİNDE ALAN HAKİMİYETİ BAĞLAMINDA SANATSAL BECERİ VE ÖZGÜVEN EKSİKLİĞİ

ayrıntısına kadar inerek bahsettiğimiz okul öncesi öğretmenliği mesleki yeterliliğine ve yaratıcı bir kişiliğe mutlaka sahip olması gerekir.

18) Aynı şekilde okulöncesi öğretmenliği mesleğini çok yönlü olarak ele alıp, bilimsel ve sanatsal açıdan değerlendirip, bunları icra eden öğretmenlerin de, milli eğitim bakanlığı tarafından belirlenen hedefleri doğrultusunda çalışarak nitelikli bireyler yetiştirebilmek için azami gayret göstermeleri gerekir (Çelikten vd., 2005).

Eğitim Süreci İçinde Sanat Eğitiminin Çocuğun Gelişim Alanlarına Katkısı

Sanat eğitimi dendiği zaman konuyu genel anlamda ve kapsamlı ele almak gerekir. Şöyle ki; işin içinde bir tarafta sanat eğitimi alan merak ve hayal gücü güçlü olan, çekinmeden soru sorabilen ve yaratıcı bir kimliğe sahip birey olarak yetiştirilmesi düşünülen, önce yaşamı sonra doğayı daha sonra da yaşadığımız evrende çok ayrıcalıklı özelliklere sahip insanı algılayabilmesini, yorumlayabilmesini ve kendi duygu ve düşüncelerini farklı sanatsal faaliyetlerle anlatabilmesini amaçlayan öğrenci, diğer tarafta ise sanat eğitimi veren, çocuğun ufkunu açan, bunu yaparken de çocuğun hayal dünyası ile yaratıcılığını geliştirmeye ve desteklemeye çalışan öğretmen bulunmaktadır. Bu bağlamda kuşkusuz en önemli faktör olan öğretmenlere çok önemli görevler düşmektedir. Ne var ki, sanat eğitimi konusunda lisans döneminde yeterince bilgi sahibi olmayan ve bu süre zarfında kendini yeterince geliştiremeyen bir kısım öğretmenler, sanata ilişkin bir özgüven eksikliği hissetmektedirler. Sanatın çok az sayıda insanda veya özel olarak çocukluğundan beri bu eğitimi almış insanlarda bulunan ve özel bir takım yetenekler gerektiren bir ayrıcalık olarak algılanması, öğretmenlerin kendilerini bu alanda yetersiz kabul etmelerinde etkili olmaktadır. Bu yeteneğin kendilerinde var olmadığını düşünen öğretmenler sanat eğitimi konusunda öğrencilere faydalı olamayacaklarını düşünmektedirler.

Söz konusu öğretmenlerin sanat eğitimi alanında başarılı olabilmesi için, tam anlamıyla alana entegre olmaları gerekir. Özellikle geçmişte öğretmenlerin işin başında ihmal ettikleri, mesleğe başlamadan önceki başarılı olma konusunda çok önem arz eden lisans eğitimi döneminde sanat eğitimi alanına yeterince zaman ayırmaları ve bu dönemi kesinlikle boş geçmemeleri gerekir. Zira yıllar sonra bu eksikliğin farkına varan öğretmenler geçen yıllara hayıflanarak öğretmen olduktan sonra da bu sürece dahil olmaları ve kendilerini (eksik yönlerini belirleyerek) bilim ve teknolojiye gelişmeler ışığında sürekli yenileyerek sanat sürecine katılmaları gerekir. Bir kısım öğretmenler hala sanat eğitiminin, sadece çocuklara resim çizdirmekten ibaret olduğu yanılgısı taşımaktalar. Halbuki sanat evrenseldir ve bu alanda son yıllarda yaşanan teknolojinin de içinde olduğu gelişmeler sürekli takip edilmeli ve bu alanda yapılan (uygulama, sergi, banel, konferans, çalıştay vb.) sanat etkinliklerine sanat eğitimi veren öğretmenler mutlaka katılmalıdır. Bilim ve sanatta

OKUL ÖNCESİ VE İLKOKUL ÖĞRETMENLERİNDE ALAN HAKİMİYETİ BAĞLAMINDA SANATSAL BECERİ VE ÖZGÜVEN EKSİKLİĞİ

yapılan bu etkinliklere katılmayarak kendini yenilemeyen ve geliştiremeyen öğretmenlerin çocuklara sanatı öğretmeleri konusunda sıkıntılar yaşamaları kaçınılmaz olacaktır.

Sanat eğitimi alan öğrenciler açısından konuyu ele aldığımızda öğrenciler; dünyada olup bitenleri duyu organlarıyla zenginleştirdikleri bireysel algılama kapasiteleri ve yaşantılarına göre duyumsarlar. Daha sonra doğada olup bitenleri görüp, varlıkları ve sanatsal formdaki yapıları anlamaya başlarlar.

Alınan bu sanat eğitimi aracılığıyla çocuk, yaşamı keşfedebilmesinin vazgeçilmez bir yolu olan sanat ile tanışır. Sanat eğitiminin çocuğun tüm gelişim alanlarına çok önemli katkıları bulunmaktadır (Karabay, 2018). Gelişim alanlarını tek tek ele aldığımızda sanat eğitimi;

Fiziksel Gelişim, büyük-küçük kas motor koordinasyonunun gelişimine, el-göz koordinasyonunun gelişiminin desteklenmesi ile de (görsel-motor beceri) hareketinin sağlanmasına katkıda bulunur (Eraslan, 2012). Çocuğun basit kalem kullanması kasların gelişimine bağlıdır. Araç ve gerece olan hakimiyeti fiziksel (bedensel) gelişimini ortaya koyar. Önemli olan nokta kas gelişiminin omuzdan olmasıdır. Daha sonra dirseğe oradan bileğe ve giderek parmaklarda gelişimini tamamlamasıdır (Kapçak, 2007).

Bilişsel Gelişimi; kavram öğrenme olarak renk, şekil, boyut ve dokunmayla ilgili özellikleri, zıt kavramlar olarak uzun-kısa, büyük-küçük, yumuşak-sert gibi özellikleri, matematikle ilgili beceriler olarak da sınıflama, sayma, korunum, eşleştirme gibi özellikleri kavramasına yardımcı olur.

Problem çözmeye yönelik, becerilerin gelişiminin desteklenmesi, estetik ve artistik kaygıların oluşması sonucu bu becerilerin (görsel algı-görsel ayırt etme gibi) gelişimine katkıda bulunur. (Eraslan, 2012).

Çocuğun gözlemleri sonucu ortaya çıkan algı, duyuşsal kayıta gelen bilginin kısa süreli belleğe aktarılmasında etkili olan bir süreçtir. Bu süreçte, sanat eğitimi yaratıcılığa yöneltip, bilgisel, bilişsel, duygusal, duyuşsal eğitim ihtiyaçlarını karşılar (Gültekin, 2011, s.5). Genel anlamda değerlendirildiğinde; aslında sanat eğitimi çocuklar kadar yaşlılar da dahil olmak üzere her yaştaki kişiler için gereklidir.

Dil Gelişimi; bilgiyi alma ve ifade etmede dil gelişiminin geliştirilmesine ve bunun desteklenmesine ve ayrıca sanatla ilgili teknik ve kavramların öğrenilmesine, adlandırılmasına (Eraslan, 2012) katkıda bulunur. Sanat eğitiminde sanat dili gelişiminin önemi eğitimbilimi boyutlarında ele alınıp değerlendirildiğinde, çocuğa kendini anlatacağı bir dil, bir tarz, bir yöntem, kısaca bir anlatım yolu kazandırmasında temellenir.

OKUL ÖNCESİ VE İLKOKUL ÖRETİMENLERİNDE ALAN HAKİMİYETİ BAĞLAMINDA SANATSAL BECERİ VE ÖZGÜVEN EKSİKLİĞİ

Bilgi çağında, çağdaş sanat eğitimi için, çocuğun ve sanatın dilini anlayan, onlardan gelecek mesaj sinyallerini çözümleyebilecek, teknoloji donanımlı “hocaların hocası” düzeyde araştırma ve geliştirme yaparken bunu çocuğun seviyesine indirgeme çabası içinde olmaları gerekir. Sanat eğitimi sürecini gönüllü, dolayısıyla verimli kılacak olan kendine has ve ancak kendi dili ile tanımlandırabilecek özel bir durumu vardır (Atan, 2010).

Sosyal Gelişim; paylaşma, İşbirliği kurma, Birlikte plan yapma, sözel iletişim kurma, gruba uyum sağlama gibi becerilerin geliştirilmesine ve desteklenmesine katkı sağlar. (Eraslan, 2012).

Eğitim öğretim çalışmaları sanat yoluyla yapıldığında kalıcılığı artmakta ve farklı özellikteki çocukların öğrenmesi de farklı olmakta ve ayrıca öğrenmeyi de kolaylaştırmaktadır. Sanat eğitimi alan çocuk diğer çocuklarla iletişime geçip kullandığı malzemeleri paylaşmayı öğrenir. Yardımlaşma duygusunu geliştirir.

Sanat eğitimi çocuğun arkadaşlarıyla ve çevresiyle iletişim sağlamasında ön yargılardan arınmış bir şekilde samimi ilişkiler kurmasına yardımcı olur. Sanatsal çalışmalarda çocuğa fazla müdahale edilmeden, belli ve bilinen bir yöne yönlendirilmeden etkinlik yaptırılmalıdır. Çocuk kendi düşünceleriyle, tamamen özgür bir şekilde içinden geldiği gibi çalışmalıdır. Bu yolla çalışması durumunda öğrenci özgün çalışmalar elde edebilir. Sanatsal etkinlikler sırasında çocuk ve çevresindeki kişiler arasında olumlu bir etkileşim oluşturulmalı, paylaşımın, yardımlaşmanın önemi konusunda öğrenciler yönlendirilmeli ve bu değerler onlara kazandırılmalıdır. Çocuğun zorlandığı etkinliklerde gerek fiziksel olarak gerekse sözel olarak yardımda bulunulmalıdır.

Duygusal Gelişimi; kendi duygularını fark edebilmesine ve ifade edebilmesine, öz saygının gelişimine, yeterli olma ve güven duygusunun gelişimine, yardımcı olmaktadır (Eraslan, 2012).

Sanat; çocuğun kendi duygularını, düşüncelerini, algılayışını, fantezilerini, rüyalarını, kaygılarını, sürprizlerini, problemlerini, korkularını, üzüntülerini, heyecanlarını, merak ettiklerini, kızgınlığını, neşesini ve nefretini içermelidir. Çocuğun Kendi çevresini fark edebilmesine, esnek bir kişilik geliştirebilmesine, bunlara bağlı olarak kendine olan öz saygısının gelişmesine imkan tanıyacaktır. Almış olduğu sanat eğitimi sayesinde çocuğun; hayal gücünü kullanabilmesine ve yaratıcılığını geliştirebilmesine, yenilikler yapabilmesine, yeni durumlara uyum sağlayabilmesine, hoşlandığı ve hoşlanmadığı bazı durumları tanımlayabilmesine, kendini ifade edebilmeyi öğrenmesine ve kendine olan güveninin artmasında etkin rol oynayacaktır (Eraslan, 2012).

“Çocukta sanat eğitimi, önemli ve önemsenmesi gereken bir alan olarak karşımıza çıkar. Sanatın çıkış noktası insan ruhu olduğu için bu alan; çocuk bilinmezlerinin bilinmesine ortam hazırlar. Sanat, özellikle çocukların hayal gücünü

OKUL ÖNCESİ VE İLKOKUL ÖRETMENLERİNDE ALAN HAKİMİYETİ BAĞLAMINDA SANATSAL BECERİ VE ÖZGÜVEN EKSİKLİĞİ

yansıtır. Onların özgüven kazanmasına neden olur. Özgürlük ve özgünlük bağlamında isabetli kararlar almalarına yardımcı olur (Atan, 2010). Günümüzde verileni neden, niçin alıyorum diye sorgulamayan, niteliksiz ve özgüven sorunu olan bir toplum yaratılmaya çalışıldığı ve en önemlisi bu süreçten geçip üniversitelere gelen öğrencilerde bu sorunun çok daha büyük olduğu göz ardı edilemeyecek bir gerçektir. Sadece bu nedenlerden de olsa çocukta sanat eğitiminin önemi çok büyüktür.

“Eğitimin çocuğun özgür, mutlu ve yaratıcı olması hedeflerine ulaşabilmesinde, hem çocuğu güdüleyen hem de bu amacı gerçekleştiren en önemli araçlardan biri sanat eğitimidir” (Dilmaç ve Topuz, 2017, s.44) düşüncesinden yola çıkarak; “Sanat eğitimi, yaratıcılık eğitiminin ön planda tutulduğu, ıraksak düşünmenin geliştirildiği, her öğrencinin kişisel gelişimi ve eğilimleri paralelinde yönlendirilmeye çalışıldığı en güvenilir ortamdır” (Buyurgan, 2001, s.9) diyebiliriz. Her ne kadar söz konusu olan okul öncesinde ve ilkokullarda sanat eğitimi olsa da, eğitimin bütün kademelerinde uygulamaya konan çalışmalar öğrencilerin yaratıcı düşünce güçlerini ifade edebilecekleri şekilde dizayn edilmelidir. “Çünkü sanatın içinde bilgi, düşünme ve yaratma değerleri vardır” (Tepecik, 2002, s.11). Çocuğun görmeye, aramaya, sormaya, denemeye, sonuçlandırılmaya yönlendirilmesi ve bunu alışkanlık haline getirmesi maksadıyla verilen sanat eğitimi, eğitimin her kademesinde kesintiye uğratılmadan zincirleme bir şekilde verilmelidir. Bu süreçte öğretmenin öğretmenlik hayatının başında bir plan çerçevesinde hareket etmesi, yeni göreve başlayan öğretmen edasıyla işi sıkı tutması, verilen sanat eğitimiyle çocuğun konuşarak ifade edemediklerini resim yoluyla ifade edebileceği konusu üzerinde önemle durması, derse gelmeden önce bir hazırlık safhası geçirerek derse hazırlanması, derse girerken ses tonunu ayarlayarak alanına hakim bir vaziyette ders işlemesi, öğrencilerine eğitim verirken işi ciddiye alması, yapılacak çalışmayla ilgili gerekli malzemenin derse getirilmesi ve derse katılımın büyük oranda sağlanması konularında kesinlikle taviz vermemesi gibi konularda prensip sahibi öğretmen görünümü vermesi çok önemlidir.

Öğretmenlerin Sanat Eğitiminde Başarısız Olmasının Nedenleri ve Çözüm Önerileri

Okullarda hali hazırda görev yapan özellikle ilkokul öğretmenlerinin görsel sanatlar dersinde başarısız olmalarının nedenlerinin başında, üniversitede okurken öğrencilik döneminde işi ciddiye almamaları ve görsel sanatlar dersine gereken ihtimamı göstermemeleri gelmektedir. Buna ilaveten toplumda ve çevrede derse karşı yüklenen negatif değer gibi değişkenlerin öğrenci motivasyonunu olumsuz yönde etkilemesi de başka bir neden olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu olumsuzluklara bağlı başarısızlıkların önüne geçilebilmesi için, günümüzde görev yapan eğitimcilerin kırk, elli yıl geriye gidip altmışlı-yetmişli yıllarda yaşanan

OKUL ÖNCESİ VE İLKOKUL ÖĞRETMENLERİNDE ALAN HAKİMİYETİ BAĞLAMINDA SANATSAL BECERİ VE ÖZGÜVEN EKSİKLİĞİ

yokluklar ile teknoloji, ekonomi ve en önemlisi eğitim alanındaki geri kalmışlık durumlarına bir göz atmaları çok yararlı olacaktır. Hiç kimse söz konusu altmışlı yıllarda verilen eğitimle şu an verilen eğitimin, ders içeriklerinin günümüz şartlarına göre uyarlanması, öğretim yöntem ve teknikleri, öğretim teknolojileri ile araç ve gereçleri tanıma ve kullanma açısından, öğrenme ortamlarının çocuğun fiziki ve psikolojik yapısına göre düzenlenmesi gibi konular açısından aynı yapıda ve düzeyde olduğunu iddia edemez. Geçmişte kendi memleketinden uzakta büyük şehirde üniversite okuyan öğrencilerin şimdilerde olduğu gibi dört yıldızlı otel konforunda yurt imkanları bulunmuyordu. Yıkık-dökük, derme-çatma evlerde olumsuz kış şartlarında buz gibi odadan sabah kahvaltısı bile yapmadan okula giden yüzlerce öğrencinin olduğuna, bu gün bile üniversite okumuş birçok insan şahitlik edebilir. Ne var ki o yıllarda okuyan öğrencilerde gayret vardı, çaba vardı, sorumluluk bilinci ve daha önemlisi idealistlik vardı! Günümüzde üniversitede okuyan öğrencilerin ise barınma, yemek, sıcak su, ulaşım vb. hiçbir sorunu olmamasına rağmen ilgisizlik, vurdumduymazlık ve “sorumluluk yüklenmeme, sorumluluk almaktan kaçma” gibi olumsuz davranışlarda bulunma lüksleri bulunmaktadır. Akademik camia olarak bir şekilde bir araya gelinip eğitim ve bu eğitimi alan öğrenciler konuşulduğunda ne yazık ki Üniversitelerde artık ilgisiz, alakasız, sorumluluk taşımayan, sorumluluktan kaçan, ne lise ayarında ne de üniversite ayarında olmayan ikisinin arasında yeni bir profilin türemiş olduğu kanaati artık geniş kitlelerde kabul görmektedir. Üniversitelerin büyük bölümünü de bu profildeki öğrenciler oluşturmaktadır. Ülkemizin ve ülkemizde yaşayan gençliğin geleceğini ilgilendiren bu konuda tedbir alınmazsa ileride üniversitelerden mezun işinin erbabı olmayan mühendis, hakim, veteriner, diş hekimi ve hatta doktorlarla karşılaşılması kaçınılmaz olacaktır.

Sonraki neslin de aynı kaygıları yaşamaması adına YÖK tarafından yapılan görsel sanatlar öğretmen eğitimi programlarında bu konunun ele alınması, ders içeriklerine sindirilmesi ve özel olarak bu konudaki uzmanlar tarafından yürütülecek, çocuğun zihinsel, duygusal, bedensel gelişimine paralel olarak hayal gücünün geliştirilmesi ve çocuğa özgüven kazandırma anlamında çok yönlü yarar sağlayan bir ders olarak planlanması önemli görülmektedir. Bu bağlamda araştırmanın ortaya koyduğu sonuçlar, görsel sanatlar dersinde başarısız olma kaygıları konusunda ve söz konusu kaygılardan kurtulabilme modelleri konusunda öğretmene birçok ipucu vermektedir. Bunlardan bazıları şunlardır;

1. Milli eğitim sistemi içerisinde son zamanlara kadar alınan kararlar ki bunlar; içeriklerin seçimi, öğretim yöntem ve teknikleri, öğretim teknolojileri ile araç ve gereçleri, öğrenme ortamlarının düzenlenmesi gibi hayati konular ne yazık ki öğrencilerin beklentilerinden uzak, onlara danışılmadan, masa başında alınan kararlardan oluşmaktadır. Beklentiler önemli bir motivasyon kaynağı olduğundan öğrenme süreçlerinde öğrencilerin görsel sanatlar dersinden ve öğretmeninden

OKUL ÖNCESİ VE İLKOKUL ÖRETMENLERİNDE ALAN HAKİMİYETİ BAĞLAMINDA SANATSAL BECERİ VE ÖZGÜVEN EKSİKLİĞİ

beklentileri saptanmalı, başarı amaçları (öğrenme amaçları ve performans amaçları), bu amaçlara ulaşmak için ders içeriklerinin seçimi, öğretim yöntem ve teknikleri, öğretim teknolojileri ile araç ve gereçleri, öğrenme ortamlarının düzenlenmesi, sınama durumları gibi programın tüm boyutlarında öğrenci beklentileri dikkate alınmalıdır.

2. Bu güne kadar ilköğretim okullarında okutulan resim dersleri; konu itibarıyla sürekli yüzeysel olarak sadece önemli gün ve haftaların ele alındığı, yıllardır hep aynı konuların işlendiği, çocuğun hayal dünyasını ve yaratıcı düşüncesini açığa çıkarmaktan uzak bir şekilde ele alınmıştır. Son zamanlarda yapılan araştırmalarda aslında öğrencilerde başarı inançlarının oluşturulmasında onların özgür iradelerini ortaya koyarak farklı konu ve tekniklerde seçim yapmalarının etkili olduğu gözlemlenmiştir. Bu düşünceden hareketle öğrencilere, bir tornadan çıkmış gibi, hepsi birbirinin aynı, yıllardır önemli gün ve haftalara ait çalışmalar yaptırmak yerine taklitten uzak, orijinal, çocuğun kendisini anlatan, duygu ve düşüncelerine hitap eden, o konudaki merakını gideren, konu üzerinde hayal kurabilen ve en önemlisi yaratıcılığını açığa çıkaran çalışmalar yapmaları konusunda inanç ve başarabilme duygularının geliştirilmesi sağlanmalıdır. Dolayısıyla sanat etkinliklerinde standart bir konu, içerik ve tek bir teknik yerine, muhtelif konuları içeren içerik ve teknik çeşitliliğe gidilmeli, öğrencilerin konu belirleme, içerik ve teknik seçimine zemin hazırlanmalıdır.

3. Eğitim sisteminde başarı sadece not ile değerlendirilmektedir. Başarı sadece not ile değil notun yanı sıra öğrenciyi teşvik edici, güdüleyici, övgü dolu sözlerle de desteklenmelidir. Ayrıca başarılı öğrencilere ödül verme, eserini ilgili yerlerde teşhir ve sergileme gibi dışsal motive ediciler kontrollü bir şekilde kullanılmalı, öğrencilerin içsel motivasyonları hedeflenmelidir.

4. Öğretmenin kişilik özelliklerinin öğrenci motivasyonunu etkilediği bulgusu, öğrencilerin ve velilerin gözünden kaçan en önemli etkidir. Öğretmenin güler yüzlü oluşu, çalışmayı ilk başta olumsuz yönlerini ele alarak düzeltme yoluna gitmesi bunun yanında çalışmadaki olumlu ve başarılı yönlerini de ele alarak “bak burada mükemmel bir performans sergilemişsin, şurayı da bu azim ve kararlılıkla ele alırsan sonuç mükemmel olacak...” gibi övgü dolu sözcükler söylemesi çocuğun çalışmayı coşkulu bir şekilde yeniden ele almasını ve hatalarını düzelterek sonuçta başarılı bir çalışma çıkmasını sağlayacaktır.

5. Ders görsel sanatlar olmasına karşın, bazen bu ders bile öğrenciler için sıkıcı olmaktadır. Her şeyden önce derste kullanılacak malzeme kırtasiyecilerde satılan hazır malzeme olmamalı. Burada bile öğrencinin yaratıcılığı göz önünde bulundurularak, evsel atık dediğimiz atık ve artık malzemelerle çalışma yapmaları sağlanmalıdır. Yapılacak çalışmada atölyede sanat eğitimcisi tarafından kullanılacak malzeme üzerinde münazara yapılarak dersler eğlenceli ve ilgi çekici hale

OKUL ÖNCESİ VE İLKOKUL ÖĞRETMENLERİNDE ALAN HAKİMİYETİ BAĞLAMINDA SANATSAL BECERİ VE ÖZGÜVEN EKSİKLİĞİ

getirilmeli, oyun eğitsel bir araç olarak kullanılmalı, hatta sanatsal etkinlikleri oyuna dönüştürerek, öğrencilerin etkinliklerden zevk almasına zemin hazırlanmalıdır.

6. Görsel sanat eğitimi alan çocukların sanat yapıtları inceleme ve sanatçıların yaşamlarıyla ilgili gözlem yapmalarına imkan tanıma adına belli aralıklarla müzeleri gezmeleri sağlanmalıdır. Orada yaptırılan basit uygulamaya ve teoriğe yönelik çalışmalarla öğrenenlerin sanata değer vermelerinin önü açılmalıdır. Müze eğitimi konusunda bilgi birikimi yeterli ve bu konuda tecrübe sahibi kişiler sayesinde öğrenci, müze nasıl gezilir, dört disiplin nedir, eserler nasıl incelenir vb. konularda bilgi sahibi olması sağlanır. Bu sayede gerek okul idarecilerine gerekse ailelere ve çocuklara müze bilinci kazandırılmış olurken, bilinçli müze gezme alışkanlığını da elde etmiş olurlar. Müze eğitimi, öğrencinin bakmayı değil görmeyi öğrenmesine yardımcı olurken bireylerin yaratıcılıklarını harekete geçirme, özgün düşünceler ve farklı fikirler ortaya koyma yetilerini geliştirir. Öğrencilerdeki bu gelişmeler öğrencilerin özgüvenli, ne istediğini, ne yapmak istediğini bilen kendinden emin ve alanında, kendilerini yeterli hissetmelerini sağlayacaktır.

7. Milli eğitim camiası içinde bir kısım öğretmen genellikle sanat eğitimi alma ve verme konusunda kendisini başarısız ve yetersiz hissetmekte ve yaratıcılıklarının olmadığını düşünmektedirler. Oysaki özellikle son yıllarda yapılan araştırmalar ve çıkan sonuçlar, sanat eğitiminde düşüncenin tamamen değiştiğini, sanat eğitiminin “ille de kalemle, boyayla ya da çizim yapılarak” verilir düşüncesini çürüttüğünü ortaya koymuştur. Sanat eğitiminde öğrencinin kalemle boyayla resim yapma zorunluluğu bulunmamaktadır. Bir öğretmen adayı üniversite eğitimi döneminde, aldığı eğitim çerçevesinde yaratıcılığını geliştirecek atık ve artık malzemeleri çeşitli yönleriyle ele alıp, asıl fonksiyonlarının ötesinde bunlardan sanatsal (leblebinin veya fındığın böcekbaşı, hurma çekirdeğinin arının veya böceğin gövdesi, antepfıstığı kabuğunun kanat, çalı-çırpının kol-bacak-ayak olarak kullanılması gibi) yeni formlar oluşturarak yaratıcılık konusunda düşünce yapısını tamamen yenilemelidir. Söz konusu öğretmen adayı lisans döneminde atık ve artık malzemeler kullanmak suretiyle kendi yaptıklarını yeniden ele alıp bunu altı yaş seviyesine indirgediğinde ve bu deneyimini öğretmen olduğunda daha ileri götürüp yeni, farklı ve en önemlisi kendi yaratıcılığını işin içine katıp alışagelmışin dışında formlar ve tasarımlar oluşturduğunda; o öğretmen adayının özgüveni gelişecektir. Kendinde var olan bu ayrıcalığın farkına varan öğretmen adayı, kazanmış olduğu özgüvenle çocukları da bu yönde, daha farklı, kapsamlı ve nitelikli bir şekilde eğitmiş olacaktır (Karabay, 2018). Dolayısıyla sanatsal yaratmanın salt yetenekle ilgili olmadığı, bazı öğretmenlerde bulunan bu kaygıların yersiz olduğu, asıl önemli olanın kişinin kendini geliştirme çabası içinde olduğu ortaya konmalı, başarının çaba ve ısrara bağlı olduğuna ilişkin inanç geliştirmeleri sağlanmalıdır.

OKUL ÖNCESİ VE İLKOKUL ÖRETMENLERİNDE ALAN HAKİMİYETİ BAĞLAMINDA SANATSAL BECERİ VE ÖZGÜVEN EKSİKLİĞİ

8. Öğrencilerin sanata ilişkin başarı inançlarında içinde bulundukları sosyal çevrenin büyük oranda etkili olduğu gözden kaçırılmamalıdır. Grup çalışmaları yoluyla sosyal bir sanat çevresi oluşturulmalı, ayrıca sanat kurumlarıyla işbirliği yaparak sosyal ortam genişletilmelidir. Diğer taraftan ailelerle işbirliği yapılmalı, gerektiğinde ailelerin de sanat etkinliklerine katılmaları sağlanmalı, performans amaçlarından çok öğrenme amaçları ve öğrenilenlerin kalıcı olması hedeflenmelidir.

9. Bir yıllık eğitim-öğretim yılı göz önünde bulundurularak her öğrenci yeteneklerine, ilgi alanlarına ve başarılarına göre tek tek değerlendirmeye alınmalıdır. Her öğrenenin başarılı olabileceği “başarı projeleri” geliştirilmeli, böylece her öğrencinin görsel sanatlar dersinde başarı duygusu geliştirmesine zemin oluşturulmalıdır. İleriye doğru hedef koyma açısından kısa ve uzun süreli proje çalışmalarıyla öğrenenlerde başarı hedefleri oluşturulmalı, öğrencilerin hedeflenen sonuçlara ulaşmasına ve sanat alanında yeni hedefler geliştirilmesine katkı sağlanmalıdır.

10. Öğrencilerin duygusal belleklerinin sanat etkinliklerinde etkili rol oynadığı çoğu zaman eğitimcilerin gözünden kaçmaktadır. Bu nedenle öğrencilerin sanat yapıtlarından ve kendi üretimlerinden, işin içine duygusal belleklerini katarak estetik haz almalarına fırsat yaratılmalı, onların duyuşsal yönleri örgütlenmelidir.

11. Öğrencilerde merak ve heyecan uyandırılarak yaratıcılıkları desteklenmeli, söz konusu bu yaratıcılığın sıradan insanlarda olmadığı açık bir şekilde ortaya konarak onların kendilerini gerçekleştirmelerine ve kendileriyle gurur duymalarına katkı sağlanmalıdır. Geçmişten günümüze çocuğun sanatsal gelişiminde azımsanmayacak ölçüde olumlu gelişmeler olmasına karşın günümüzde bazı sanat eğitimcileri çocuklara kırtasiyecilerde satılan hazır malzeme kullanırmak suretiyle çocuğun merak, hayal gücü ve en önemlisi yaratıcılıklarını köreltmektedirler. Alan hakimiyetine sahip bilinçli sanat eğitimcisinin ise çocuğun yaratıcılığını geliştirmesinde önemli üç unsur olan merak, sabır ve en önemlisi hayal kurma yeteneğinin var olması ve hayata bakış açısının sıradan insanlardan farklı olması gerektiğini bilmesi gerekir. Aynı zamanda çocuğun yargılarından bağımsız, özgüveni olan ve hatta dominant bir kişiliğe sahip, çevresiyle iyi iletişim kurabilen bir yapıya sahip olması ve bir çıkmaza düştüğünde, karmaşıklığın ve bir problemin içinden kendi kapasitesini kullanarak çıkabilme ve buluş yapma yetisinin olması gerektiğini bilmelidir. Yukarıda saydığımız yetilere sahip çocuğa her zaman çekinmeden-sıkılmadan soru sorma imkânı verilmesi, alınan cevapları soruya çevirmesi için ortam sağlanması gerektiğini bilmelidir. Çünkü sorular bilgiye giden yolları aralayan kapılardır. Bilinçli, alanında başarılı eğitimcinin şunları da bilmesi gerekir; sanat eğitimi alan çocuğa yaratıcı potansiyele sahip olduğu ve bunun herkeste olmayan bir ayrıcalık olduğu, bir şekilde hissettirilmelidir. Bu ayrıcalığa sahip olduğu hissettirilirse çocuğun kendine güveni artar ve bu ona cesaret verir. Eğer bu potansiyele sahip olduğunun farkına varamazsa duygularını bir merkezde

OKUL ÖNCESİ VE İLKOKUL ÖRETMENLERİNDE ALAN HAKİMİYETİ BAĞLAMINDA SANATSAL BECERİ VE ÖZGÜVEN EKSİKLİĞİ

toplayamaz, yaşam felsefesini ve hayal gücünü harekete geçiremezse yaratıcılık denen olguyu gerçekleştiremez.

12. Ülkemizde günümüz yükseköğretim kurumlarında sanat ve spor kültürünü yansıtan faaliyetler oldukça sınırlı sayıda faaliyetler olarak yer almaktadır. Bu faaliyetler yeniden gözden geçirilerek üniversitelerin çeşitli bölümlerde okuyan öğrencilerin üniversite (Basketbol, voleybol, futbol, yüzme vb.) takımlarında, yine üniversitenin senfoni orkestra ve korolarında, resim, heykel, geleneksel topluluklarında faaliyet göstermek istemeleri halinde onlara bu imkânlar sağlanmalıdır. Bu konu üzerinde yapılan kamuoyu yoklamaları öğrenci ve veli için ilgi yoğunluğu açısından kalıcı olan etkiler arasında sanatın yaşattığı haz ile sporun bir yarış olarak algılanmasıyla spordaki başarının verdiği gurur ve kıvanç olduğu belgeleniyor. Bu başarılarıyla ön plana çıkan ve başarılarıyla basında yer alan üniversiteler bilim insanı kadrolarının nitelikli oluşunu, bilim ve öğretim alanlarındaki başarılarını, öğrencilerinin yurtiçinde ve yurt dışındaki başarılı sonuçlarını daha kolay bir şekilde kamuoyuna anlatabiliyor. Akademik ve bilimsel çalışmaların dışında da sanatsal ve kültürel etkinlikler de gerçekleştiriyorlar. Kampüs alanı içinde yer alan koridorlarda, sosyal tesislerde rektörlük ve dekanlık katlarının uygun bölümlerinde ve diğer binaların içinde heykellerin, tabloların varlığı, sosyal alanlarda yer alan müzik yayınları, öğlen aralarında sergilenen canlı performanslar, resitaller, konserler, söyleşiler, sergiler, öğrenci topluluklarının/ kulüplerinin gerçekleştirdikleri faaliyetler, festivaller, spor turnuvaları üniversite yaşamlarının olmazsa olmazlar haline gelmiş bulunmakta ve hatta son zamanlarda birçok üniversitede bu tür faaliyetlerde öğrencilere oldukça fazla imkân sunmaktadır. Örnekleme yapacak olursak; Oxford ve Cambridge üniversitelerinin 150 yılı aşkındır aralarında yaptığı kürek yarışları, sadece iki köklü üniversitenin spor müsabakası değil, tüm dünyada milyonlarca insanın televizyondan ve on binlerce kişinin de canlı izlediği; tarihi ve geçmiş hikâyeleri olan bir toplumsal karşılaşma olarak karşımıza çıkmaktadır. Sadece 20 dakika süren yarış için takımlar 10 ay çalışıyor, hazırlık süreçleri haberleştiriliyor ve kamuoyu kampanyaları hazırlanıyor, televizyon yayınları, sponsorluk gelirleri, takım ve üniversitelerin kültürel ürün satışları gibi spor endüstrisinin yayıldığı her alanda faaliyet ve satışlar yapılıyor. Sanat alanında, Avrupa ve Amerika'da üniversitelerin kurdukları senfoni orkestraları tüm yıl tamamen dolu salonlarda dinleti ve gösterilerini icra ediyor. Sadece yüzde 10'u müzik bölümü öğrencilerinden oluşan, geri kalanı hukuk, mühendislik ve ekonomi vb. bölüm öğrencilerinin oluşturduğu Yale Üniversitesi Senfoni Orkestrası (Yal Gale) iki yılda bir dünya turuna bu nedenle davet ediliyor. Bu sayede üniversiteleri kampüs dışında en iyi anlatan araç, kalite göstergesi de olan kültürleri geliyor buna bağlı olarak o kültürün dayandığı tarih ve bunlara dayalı hikâyelerin ürettiği kurumsal mitolojilerin paylaşım alanı genişledikçe, üniversitelerin çekim gücü artıyor (Dündar, 2015).

OKUL ÖNCESİ VE İLKOKUL ÖĞRETMENLERİNDE ALAN HAKİMİYETİ BAĞLAMINDA SANATSAL BECERİ VE ÖZGÜVEN EKSİKLİĞİ

Araştırmanın Amacı

Ülkemizin muhtelif yerlerinde görev yapan sayısı azımsanmayacak kadar çok sayıda, özellikle ilkokul öğretmenleri ve okul öncesi öğretmenleri sanat eğitimi konusunda üniversitede lisans döneminde yeterince bilgi sahibi olamadıklarından ve bu süre zarfında kendilerini yeterince geliştiremediklerinden dolayı ve en önemlisi sanatsal beceriden yoksun olmalarından dolayı sanata ilişkin bir özgüven eksikliği hissetmektedirler. Söz konusu öğretmenlerin kendilerini bu alanda yetersiz kabul etmelerinde Sanatın az sayıda insanda veya özel olarak çocukluğundan beri bu eğitimi almış insanlarda bulunan, özel beceri ve yetenek gerektiren bir ayrıcalık olarak algılanması en önemli neden olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu becerinin ve yeteneğin kendilerinde var olmadığını, alan hakimiyeti açısından yetersiz olduğunu düşünen öğretmenler sanat eğitimi konusunda ve dolayısıyla görsel sanatlar dersinde öğrencilere faydalı olamayacaklarını kabul etmektedirler. Yapılan bu çalışma ile gerek okul öncesi öğretmenleri gerekse ilkokul öğretmenlerinin bu kaygılarının gereksiz olduğu zira Söz konusu sanat eğitimi alanında başarılı olmanın ön koşulunun sanat eğitimine katılmak ve ona dahil olmaktan geçtiği konusu yazarın yirmi yıllık gözlemi ve deneyimine ek olarak literatürde mevcut bilimsel kanıtlarıyla ortaya konarak bahse konu öğretmenlerin araştırma konusu üzerindeki olumsuz düşüncelerinin giderilmesi amaçlanmıştır.

Yöntem

Sanatın az sayıda insanda veya özel olarak çocukluğundan beri bu eğitimi almış insanlarda bulunan ve özel yetenekler gerektiren bir ayrıcalık olarak algılanması, öğretmenlerin kendilerini bu alanda yetersiz kabul etmelerinde etkili olmaktadır. Yapılan araştırma çalışmasında söz konusu öğretmenlerin sanata ilişkin bir özgüven eksikliği hissetmesinden yola çıkılarak, bu kaygıların yersiz olduğunu ortaya koymak ve bu konuda çözüm önerilerini belirleyebilmek için nitel araştırma desenlerinden olgubilim deseni kullanılmıştır. Olgubilim araştırmalarında veri analizi yaşantıları ve anlamları ortaya çıkarmaya yöneliktir. Bu amaçla yapılan içerik analizinde verinin kavramsallaştırılması ve olguyu tanımlayabilecek kategorilerin ortaya çıkarılması çabası vardır. Sonuçlar betimsel bir anlatım ile sunulur ve sık sık doğrudan alıntılara yer verilir. Bunun yanında ortaya çıkan kategoriler ve örüntüler çerçevesinde elde edilen bulgular açıklanır ve yorumlanır (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Olgu bilim yöntemi kullanılan çalışmalarda veriler çoğunlukla mülakat yapılarak toplanır (Çepni 2012). Gözlemler, yazılı yansıtıcı ifadeler ve açık uçlu anket soruları olgubilim çalışmalarında sıklıkla kullanılan diğer veri toplama araçlarıdır (Rands & Gansemer-Topf, 2016). Bu araştırma çalışmasında ele alınan olgu (fenomen) sanat eğitimi konusunda yeterince bilgi sahibi olmayan,

OKUL ÖNCESİ VE İLKOKUL ÖĞRETMENLERİNDE ALAN HAKİMİYETİ BAĞLAMINDA SANATSAL BECERİ VE ÖZGÜVEN EKSİKLİĞİ

işi ciddiye almayan ve gerek mesleğe başlamadan önceki üniversite döneminde olsun gerekse öğretmenliğe ilk adım attığı yıllarda olsun kendini yeterince geliştiremeyen bir kısım öğretmenin, “yapamam, ben o kadar yetenekli değilim” kaygısıyla sanata ilişkin bir özgüven eksikliği hissetmesinden yola çıkılarak, bu kaygıların yersiz olduğunu ortaya koymaya yönelik çözüm önerileridir.

Araştırmanın Katılımcıları

Araştırmanın temelini oluşturan çalışma grubunu; Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Okul Öncesi Eğitimi Bölümü ve Sınıf Öğretmenliği Bölümlerinde öğrenim görüp staja giden öğrencilerle birlikte Van Milli Eğitim Müdürlüğü, İpekyolu, Tuşba ve Edremit Milli Eğitim Müdürlükleri bünyesinde ilkokul ve okul öncesi eğitimi sınıflarında hali hazırda görev yapan öğretmenler oluşturmuştur. Araştırma grubu uygun örnekleme yöntemi ile belirlenmiştir. Belirlenen grup (60 Okul Öncesi Bölümü ile 70 Sınıf Öğretmenliği Bölümü) 130 stajyer öğretmenden ve 45 sınıf öğretmeni ile 22 okul öncesi öğretmeni olmak üzere toplam 197 öğretmen adayı ve öğretmenden oluşmaktadır.

Veri Toplama Aracı

Çalışmada veri toplama aracı olarak; ilkokullarda ve okul öncesi eğitim kurumlarında çalışan ilkokul öğretmenleri ve okul öncesi öğretmenlerinin algıları ilk önce yüz yüze yapılan görüşmelerle ortaya konmaya çalışılmıştır. Bu görüşmelerden elde edilen verilerin bir havuzda toplanarak incelenmesi sonucu sorunun ne olduğu konusunda katılımcılarla sohbet havasında münazara yapılmış ve nedenleri üzerinde durularak sonuca gidilme yolu denenmiştir. Ancak sadece yüz yüze yapılan görüşmenin yeterli olamayacağı kanaati hasıl olunca araştırmacı tarafından geliştirilen on soruluk yarı yapılandırılmış görüşme formundaki sonuçların incelenmesinden yararlanılarak elde edilen veriler yarı görüşme yöntemiyle kaydedilmiş ve gözlem yöntemi kullanılarak sonuca ulaşılmıştır.

Araştırmada, öncelikli olarak literatür taraması yapılmış ve araştırmanın amacına paralel bir şekilde on soruluk açık uçlu sorulardan oluşan bir taslak form oluşturulmuştur. Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Okul Öncesi Eğitimi ve Sınıf Öğretmenliği Bölümlerinde öğrenim görüp staja giden öğrencilerle birlikte Van Milli Eğitim Müdürlüğü, İpekyolu, Tuşba ve Edremit Milli Eğitim Müdürlükleri bünyesinde sınıf öğretmenliği ve okul öncesi eğitimi sınıflarında görev yapan öğretmenlere pilot uygulama yapıldıktan sonra gerekli dönütler alınarak forma son hali verilmiştir.

OKUL ÖNCESİ VE İLKOKUL ÖĞRETMENLERİNDE ALAN HAKİMİYETİ BAĞLAMINDA SANATSAL BECERİ VE ÖZGÜVEN EKSİKLİĞİ

Verilerin Analizi

Araştırma çalışmasının analizinde Nitel (Betimsel) Analiz Tekniği kullanılmıştır. Nitel analiz tekniği ile veriler özetlenmiş ve yorumlanmıştır. Nitel analizin amacı, ham verilerin okuyucunun anlayabileceği ve isterse kullanabileceği bir hale getirilmesidir (Yıldırım ve Şimşek, 2006). Ayrıca nitel analizler sosyal olaylar ve olguların nasıl ve ne şekilde gerçekleştiğini anlamamızı sağlayan tekniklerdir. Nitel araştırmalarda amaç ölçmekten çok, değişkenlerin derinlemesine incelenmesi ve çalışmasıdır. Ancak nitel yöntemler her ne kadar sayılamaz dense de her zaman sayısal verilere dönüştürülebilme imkanı vardır (Böke, 2011).

Araştırmaya katılan Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Okul Öncesi Eğitimi ve Sınıf Öğretmenliği Bölümlerinde öğrenim görüp staja giden öğrencilerle birlikte, Van Milli Eğitim Müdürlüğü, İpekyolu, Tuşba ve Edremit Milli Eğitim Müdürlükleri bünyesinde ilkokul ve okul öncesi eğitimi sınıflarında görev yapan öğretmenler olmak üzere tüm katılımcılar kendi sınıfları içerisinde gruplar halinde ele alınmış ve katılımcılarla birebir yüz yüze görüşmeler yapılmıştır. Görüşmeler bir dönem boyunca haftanın belirli günlerinde ilgili ders süresi içerisinde gerçekleştirilmiştir. Adı geçen öğrencilerle yapılan yüz yüze görüşmelerde özellikle okul öncesi ve sınıf öğretmenliği bölümü öğrencilerinin ve öğretmenlerinin büyük bir bölümü üniversitede okurken öğrencilik döneminde işi ciddiye almadıkları ve görsel sanatlar dersine gereken ihtimamı göstermediklerinden dolayı şimdi bu sıkıntıları yaşadıklarını beyan etmişlerdir.

Bulgular ve Yorum

Bu bölümde, araştırmaya esas teşkil eden amaç doğrultusunda cevap aranan araştırmaya ilişkin konular içerisindeki sorunlar belirlenerek durum tespiti yapılmış, araştırmaya tabi tutulan öğrencilerle gruplar halinde yüz yüze görüşülmüş ve elde edilen bulgulara ve yorumlara yer verilmiştir. İlk olarak okul öncesi eğitimi ve sınıf öğretmenliği bölümünden mezun durumunda olup staj yapan ve bu bölümden mezun olmuş halihazırda öğretmenlik yapan öğretmenlerin, "Sanat eğitimi konusunda bazı öğretmenler, sanata ilişkin bir özgüven eksikliği hissetmektedirler." konusu ile "Sanatın az sayıda insanda veya özel olarak çocukluğundan beri bu eğitimi almış insanlarda bulunan özel beceri ve yetenekler gerektiren bir ayrıcalık olarak algılanması," konusunda düşüncelerinin ne olduğu ile ilgili görüşleri alınarak işe başlanmıştır. Adı geçen öğrencilerle yapılan yüz yüze görüşmelerde özellikle okul öncesi ve sınıf öğretmenliği bölümü öğrencilerinin ve öğretmenlerinin büyük bir bölümü yukarıda zikredilen kaygılara tamamen katıldıklarını beyan etmişlerdir.

OKUL ÖNCESİ VE İLKOKUL ÖĞRETMENLERİNDE ALAN HAKİMİYETİ BAĞLAMINDA SANATSAL BECERİ VE ÖZGÜVEN EKSİKLİĞİ

Araştırmada amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Verilerin toplanmasında araştırmacılar tarafından geliştirilen on soruluk yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Verilerin analizinde betimsel analiz kullanılmıştır.

Yapılan görüşmeler sonucunda lisans döneminin son yılında olup staj yapan ve okullarda görev yapan okul öncesi ve özellikle ilkökul öğretmenlerinin görsel sanatlar dersinde başarısız olmalarının nedenlerinin başında üniversitede okurken öğrencilik döneminde işi ciddiye almamaları ve görsel sanatlar dersine gereken ihtimamı göstermemeleri geldiği, hemen hemen tüm katılımcılar tarafından ifade edilmiştir. Aynı katılımcılar ayrıca toplumda ve çevrede derse karşı yüklenen olumsuz ve negatif değer gibi değişkenlerin öğrenci motivasyonunu olumsuz yönde etkilediği konusunda da hem fikir olmuşlardır. Söz konusu bu öğrencilerin araştırma konusu kapsamında görüş ve düşüncelerinin daha iyi anlaşılması için onlara on sorudan oluşan açık uçlu sorular sorularak durum netleştirilmiştir.

Katılımcıların sanat alanında yeterli alt yapıya sahip olup/olmadıkları konusunda açık uçlu sorular ile bu sorulara verdikleri cevaplar ve değerleri aşağıdaki tablolarda gösterilmiştir.

Tablo 1. Okullarda okutulan görsel sanatlar gibi sanat eğitimi derslerine gerek var mı?

	Gerek Var		Gerek Yok		Seçmeli Olmalı	
	f	%	f	%	f	%
Okul Öncesi Bölümü Stajyer	60	100	-	-	-	-
Okul Öncesi Öğretmeni	22	100	-	-	-	-
Sınıf Öğretmenliği Bölümü Stajyer	70	100	-	-	-	-
İlkokul Öğretmeni	31	68	5	11	9	2

Yukarıdaki tablo incelendiğinde “görsel sanatlar dersine gerek var mı?” sorusuna okul öncesi bölümünden mezun ve hala eğitimine devam edip staj yapan öğrencilerin tamamı “gerek var” cevabı verirken 45 ilkökul öğretmeninden 5’i gerek yok derken 9’u “seçmeli olmalı” yönünde cevaplar vermişlerdir. Sınıf öğretmenliği bölümünde okuyup staj yapan 45 öğrenciden 31’i gerek var derken, çocuğun gelişimi ve sanat eğitimi konusunda görselliğin öneminin uzmanlar ve psikologlar tarafından sürekli gündeme getirildiği, içinde bulunduğumuz yüzyılda “sanat eğitime gerek yok” şeklinde düşünen eğitimcilerin hala var olması düşündürücüdür.

OKUL ÖNCESİ VE İLKOKUL ÖĞRETMENLERİNDE ALAN HAKİMİYETİ BAĞLAMINDA SANATSAL BECERİ VE ÖZGÜVEN EKSİKLİĞİ

Tablo 2. Lisans dönemi boyunca öğretmenlik lisans programında yer alan görsel sanatlar eğitimi dersinin içerik, yöntem ve materyal açısından yeterli düzeyde verimli geçtiğine inanıyor musunuz?

	Evet		Hayır		Hocaya Göre Değişken	
	f	%	f	%	f	%
Okul Öncesi Bölümü Stajyer	60	100	-	-	-	-
Okul Öncesi Öğretmeni	22	100	-	-	-	-
Sınıf Öğretmenliği Bölümü Stajyer	33	47	21	30	16	22
İlkokul Öğretmeni	5	11	33	73	7	15

Lisans dönemi boyunca öğretmenlik lisans programında yer alan görsel sanatlar eğitimi dersinin içerik, yöntem ve materyal açısından yeterli düzeyde verimli geçtiğine inanıyor musunuz? Şeklindeki soruya katılımcılardan, okul öncesi öğretmenlerinin ve stajyerlerin tamamı evet cevabı verirken sınıf öğretmenliği bölümü staj öğrencilerinin 33'ü evet 21'i ise hayır cevabı vermiş ve ilkökul öğretmenlerinin yarısından çok fazlası ise bu soruya hayır cevabı vermişlerdir. Sınıf öğretmenliğinden yıllar öncesinde mezun olmuş öğretmenlerde derse karşı önyargılı yaklaşım hala devam etmektedir. Bu gün üniversitelerde verilen eğitimin 15-20 yıl öncesinden çok farklı olduğu yadsınamaz bir gerçekken, aynı durum görsel sanatlar dersi içinde geçerlidir. Bu konuda sadece görsel sanatlar dersini ele alacak olsak bile durum iletişim ve teknolojik gelişmelerin yüksek düzeyde olduğu günümüzde söz konusu dersler de buna paralel bir şekilde olumlu gelişmeler göstermiştir.. Geçmişteki alışkanlıklarını, derse bakış açılarını değiştirmeyen ve en önemlisi eğitim alanındaki gündemi ve değişiklikleri takip etmeyen bu ve benzeri öğretmenlerden de bu aşamada farklı düşünceleri beklenmemeli.

Tablo 3. Lisans döneminde lisans dersleri arasındaki sanat eğitimi (görsel Sanatlar) derslerine tam anlamıyla katıldınız mı?

	Evet		Hayır		Dersi Geçştirdim	
	f	%	f	%	f	%
Okul Öncesi Bölümü Stajyer	39	65	4	6	17	28
Okul Öncesi Öğretmeni	8	36	2	9	12	54
Sınıf Öğretmenliği Bölümü Stajyer	31	44	6	8	33	47
İlkokul Öğretmeni	22	48	3	6	20	44

OKUL ÖNCESİ VE İLKOKUL ÖĞRETMENLERİNDE ALAN HAKİMİYETİ BAĞLAMINDA SANATSAL BECERİ VE ÖZGÜVEN EKSİKLİĞİ

Lisans döneminde lisans dersleri arasındaki sanat eğitimi (görsel Sanatlar) derslerine tam anlamıyla katıldınız mı? Şeklindeki soruya 60 okul öncesi bölümü stajyerlerinin 4'ü hayır, 17'si dersi geçiştirdim cevabı verirken 70 sınıf öğretmenliği bölümü stajyerlerinden 6'sı hayır, 33'ü dersi geçiştirdim cevabı vermişlerdir. Tablo yakından incelendiğinde her iki bölümde dersi geçiştirenlerin oranı yüksek olmakla birlikte özellikle sınıf öğretmenliği bölümü stajyerlerinde bu (% 47) oranın yüksek olması durumun ciddiyetini ortaya koymaktadır. Sınıf öğretmenliği bölümünde okuyan derse ilgisiz olan, sorumluluktan kaçan, günü kurtarmanın peşinde olan bir kısım öğrencinin davranışlarına o bölümde derse giren bir eğitimci olarak yazar tarafından bizzat şahit olunmuştur. Görsel sanatlar dersinde bir hafta sonra ilgili derste işlenecek konuyla alakalı malzeme listesi verilmesine rağmen söz konusu ilgisiz ve sorumsuz bu öğrenciler derse malzemesiz gelip, derste boş boş oturarak veya arkadaşının getirdiği malzemeden göstermelik bir iki parça ile çalışma yapıp ders süresini doldurmaya çalışan onlarca öğrenci olmuştur. Bu tür öğrencileri ilköğretimdeki gibi denetlemek, uyarmak veya azarlamak yükseköğretimde söz konusu olmayan davranışlar olduğu için yazar tarafından bu tür davranışlarda da bulunulmamıştır.

Tablo 4. İlkokullarda veya liselerde okutulan görsel sanatlar dersinin (diğer bazı branş öğretmenleri tarafından) “Gereksiz Ders” veya “Angarya Ders” ya da “Zaman Çalan Ders” olarak değerlendirmelerine katılıyor musunuz?

	Katılmıyorum		Katılıyorum	
	f	%	f	%
Okul Öncesi Bölümü Stajyer	60		-	-
	100			
Okul Öncesi Öğretmeni	22	100	-	-
Sınıf Öğretmenliği Bölümü Stajyer	61	87	9	12
İlkokul Öğretmeni	26	57	19	42

İlkokullarda veya liselerde okutulan görsel sanatlar dersinin (diğer bazı branş öğretmenleri tarafından) “Gereksiz Ders” veya “Angarya Ders” ya da “zaman çalan ders” olarak değerlendirmelerine katılıyor musunuz? Sorusuna okul öncesi bölümündeki stajyer ve görev yapan öğretmenlerin tamamı “katılmıyorum” şeklinde cevap verirken 45 ilkokul öğretmenin 19'unun bu soruya “katılıyorum” cevabı vermesi ve bu kişilerin üniversite mezunu ve öğretmen adayı olması, çıkan sonucun “ilginç ve düşündürücü” olarak değerlendirilmesine vesile olmuştur. Dersine girdiğim staj öğrencileri arasında bu soruya cevap verenlerin (9) durumuna baktığımızda genellikle derse malzeme getirilmeden katılan, derse karşı ilgisiz ve en önemlisi dersi geçiştirmeye çalışan, yıl boyunca sürekli aynı davranışları sergileyen

OKUL ÖNCESİ VE İLKOKUL ÖĞRETMENLERİNDE ALAN HAKİMİYETİ BAĞLAMINDA SANATSAL BECERİ VE ÖZGÜVEN EKSİKLİĞİ

öğrenciler olması şahsımı şaşırtmamıştır. Bu öğrencilerin psikolojik durumuna baktığımızda bunların, genellikle yaşı büyük (25-30) çalışan insanlar oldukları, ya da kendilerini liseden yeni mezun olmuş çocuk olarak nitelendiren ve öteki öğrencilerden farklı gören kişiler oldukları yazar tarafından tespit edilmiştir.

Tablo 5. Sanat eğitiminde sanatsal beceri ve alan hakimiyeti açısından kendinizi nasıl değerlendiriyorsunuz?

	Yeterli		Yetersiz		Yeterli Ancak Eksik Yönleri Var	
	f	%	f	%	f	%
Okul Öncesi Bölümü Stajyer	51	85	-	-	9	15
Okul Öncesi Öğretmeni	11	50	3	13	8	36
Sınıf Öğretmenliği Bölümü Stajyer	20	28	12	17	38	54
İlkokul Öğretmeni	8	17	6	13	31	69

Sanat eğitiminde sanatsal beceri ve alan hakimiyeti açısından kendinizi nasıl değerlendiriyorsunuz? Sorusuna katılımcılardan 60 okul öncesi bölümü stajyerlerinin 51'i yeterli, 9'u eksiği var cevabı verirken hiçbir öğrenci yetersiz cevabı vermemiştir. Aynı bölümün 22 öğretmeninden sadece 3'ü yetersiz, 8'i eksiği var cevabı vermişlerdir. Sınıf öğretmenliği bölümüne baktığımızda 70 stajyerdan 12'si yetersiz 38' de eksiği var cevabı vermiş, 45 ilkokul öğretmeninden sadece 6'sı yetersiz cevabı vermiş 31'i ise eksiği var cevabı vermişlerdir. Burada da ilkokul öğretmenlerinin yarısından çok fazlasının eksiği var cevabını vermesi söz konusu bu öğretmenlerin bir kısmının yıllar öncesinde mezun olması ve o dönemlerde üniversitelerde lisans eğitiminde ders veren hocaların iletişim ve bilgi teknolojisi alanlarında eksikliklerin olması, kalifiye öğretim elamanı sıkıntısının yaşanması ile doğru orantılıdır.

Tablo 6. Sanatın veya sanatla ilgili yeteneğin az sayıda-özel insanlarda bulunan sanatsal beceri ve özel yetenekler gerektiren bir ayrıcalık olduğuna inanıyor musunuz?

	Evet		Hayır		Yorum Yok	
	f	%	f	%	f	%
Okul Öncesi Bölümü Stajyer	20	33	40	66	-	-
Okul Öncesi Öğretmeni	8	36	14	63	-	-
Sınıf Öğretmenliği Bölümü Stajyer	34	70	14	29	-	-
İlkokul Öğretmeni	29	64	7	15	9	20

OKUL ÖNCESİ VE İLKOKUL ÖĞRETMENLERİNDE ALAN HAKİMİYETİ BAĞLAMINDA SANATSAL BECERİ VE ÖZGÜVEN EKSİKLİĞİ

Sanatın veya sanatla ilgili yeteneğin az sayıda-özel insanlarda bulunan sanatsal beceri ve özel yetenekler gerektiren bir ayrıcalık olduğuna inanıyor musunuz? Şeklindeki soruya okul öncesi bölümündeki 20 stajyer ile sınıf öğretmenliği bölümündeki 34 stajyer “Evet” cevabı verirken hiçbir öğrenci “yorum yok” dememiştir. Ancak sınıf öğretmenliği bölümündeki stajyerlerden 34’ü ve ilkökul öğretmenlerinden 29’u evet cevabı vermiş 22 stajyer ve 9 ilkökul öğretmeni ise ilginç bir şekilde “yorum yok” cevabı vermişlerdir. Bu durum da sınıf öğretmenliği bölümü öğrencilerinin okul öncesi bölümü öğrencilerine oranla sanata karşı ilgisiz olduklarının bir göstergesi olarak kabul edilebilir.

Tablo 7. Görsel sanatlar/Resim alanında yeteneğiniz olmasa da kendinizi bu alanda geliştirebileceğinize inanıyor musunuz?

	Evet		Hayır		Yorum Yok	
	f	%	f	%	f	%
Okul Öncesi Bölümü Stajyer	58	96	-	-	2	3
Okul Öncesi Öğretmeni	21	95	-	-	1	4
Sınıf Öğretmenliği Bölümü Stajyer	30	42	37	53	3	4
İlkökul Öğretmeni	38	84	7	15	-	-

Görsel sanatlar/Resim alanında yeteneğiniz olmasa da kendinizi bu alanda geliştirebileceğinize inanıyor musunuz? Katılımcılardan okul öncesi stajyerler ve öğretmenlerden toplam 82 kişiden hiçbir öğrenci hayır cevabı vermezken sınıf öğretmenliği bölümü stajyerlerinden 37’si ve ilkökul öğretmenlerinden 7’si (toplam 115 kişiden) 44 öğretmen ve stajyer) hayır cevabı vermişlerdir. Burada stajyerlerin yüksek oranda hayır cevabı vermesinin nedenlerinin başında: staj öğrencilerinin lisans eğitimi dönemini özellikle bu derste fazla ciddiye almadıkları ve geçitirdikleri gelmektedir. Ayrıca bu konuda öğretmenlerin son yıllarda yaşanan gelişmelerle ilgili yeterli bilgiye sahip olmadıkları da ayrı bir gerçektir. Atık ve artık malzemenin görsel uyaran olarak sıkça kullanıldığı günümüzde görsel sanatlar dersi eskiden olduğu gibi sadece kalem ve boyalarla yapılmamaktadır. Görsel sanatlar eğitimi (üç boyutlu) resim eğitimini de içine alarak, çocuğun düşünmesine, merak etmesine, hayal kurmasına ve en önemlisi yaratıcı kabiliyetinin ortaya çıkarılmasına ve bunu hayata geçirebilmesine imkan tanıyarak ele alınmalıdır. Bu sayede öğretmenin ve öğrencinin “yeteneğim yok” kaygısından uzak tutulması sağlanmalıdır.

Tablo 8. Sanat Eğitimi konusunda kendinizi nasıl değerlendiriyorsunuz?

İyi Yetişmiş	Yeterli	Eksiği Var
--------------	---------	------------

OKUL ÖNCESİ VE İLKOKUL ÖĞRETMENLERİNDE ALAN HAKİMİYETİ BAĞLAMINDA SANATSAL BECERİ VE ÖZGÜVEN EKSİKLİĞİ

	f	%	f	%	f	%
Okul Öncesi Bölümü Stajyer	32	53	15	25	13	21
Okul Öncesi Öğretmeni	11	50	7	31	4	18
Sınıf Öğretmenliği Bölümü Stajyer	13	18	26	37	31	44
İlkokul Öğretmeni	7	15	8	17	30	66

Sanat Eğitimi konusunda kendinizi nasıl değerlendiriyorsunuz? Sorusuna 82 okul öncesi stajyer ve öğretmenden 17'si eksiği var cevabı verirken, 115 sınıf öğretmenliği bölümü stajyer ve öğretmenden 61'i eksiği var cevabı vermişlerdir. Buradaki sonuçlara bakıldığında yine sınıf öğretmenliği bölümü stajyerleri ve bu bölümden mezun öğretmenlerin büyük bir bölümü öğrencilik döneminde bu derse gereken ihtimamı gösteremedikleri ve dersi geçtirdikleri en önemlisi mezun olduktan sonra bu durumun farkına varmış olduklarını dile getirerek bunun farkına geç verdiklerini ifade etmeleri oldukça düşündürücüdür.

Tablo 9. Staj yaptığınız dönemde öğretmenlerin günlük planlarında sanat etkinliklerine yeterince yer verdiklerine inanıyor musunuz?

	Evet		Hayır		Günü Kurtarma Amaçlıydı	
	f	%	f	%	f	%
Okul Öncesi Bölümü Stajyer	60	100	-	-	-	-
Okul Öncesi Öğretmeni	22	100	-	-	-	-
Sınıf Öğretmenliği Bölümü Stajyer	29	41	17	24	24	34
İlkokul Öğretmeni	12	26	8	18	25	55

Staj yaptığınız dönemde öğretmenlerin günlük planlarında sanat etkinliklerine yeterince yer verdiklerine inanıyor musunuz? Sorusuna 82 okul öncesi bölümü stajyer ve öğretmenin tamamı evet cevabı verirken 115 sınıf öğretmenliği bölümü stajyer ve ilkökul öğretmenlerinin 41'i bu soruya evet cevabı vermişlerdir. Okullarda yılsonlarına yaklaşırken SBS veya YKS ya da TEOG (şimdilerde bu sınavın adı ne oldu yeterince bilinmiyor) vb. sınavlarda :Matematik veya Fen ya da Türkçe öğretmenin "hocam çocukları deneme sınavı yapacağım, ders saatinizi kullanabilir miyim" şeklindeki teklifine olumsuz yanıt vererek göstermelidir. Bu konuda görsel sanatlar öğretmenlerinin dirayetli olması ve en önemlisi kendi alanına önce kendisinin sahip çıkması ve saygı duymasıyla gerçekleşecektir Görsel sanatlar demek sadece çizim yapmak değildir. Öğrencileri müzelere götürüp sanat tarihi konularında bilgilendirmek, resim galerilerine götürüp günümüz sanatı ve sanatçılarıyla tanışmasını sağlamak, sanat söyleşilerine ve bianellere,

OKUL ÖNCESİ VE İLKOKUL ÖĞRETMENLERİNDE ALAN HAKİMİYETİ BAĞLAMINDA SANATSAL BECERİ VE ÖZGÜVEN EKSİKLİĞİ

sempozyumlara, müzik resitallerine katılmasını sağlamak da sanatın farklı alanlarından haberdar olma adına öğretmenlere kazanım sağlayacaktır.

Tablo 10. Sanat eğitimi alanında başarılı olmanın ön koşulunun sanat eğitimine katılmak ve ona dahil olmaktan geçtiği konusu üzerindeki görüşlere katılıyor musunuz?

	Katılıyorum		Katılmıyorum		Fikrim Yok	
	f	%	f	%	f	%
Okul Öncesi Bölümü Stajyer	60	100	-	-	-	-
Okul Öncesi Öğretmeni	22	100	-	-	-	-
Sınıf Öğretmenliği Bölümü Stajyer	42	60	8	11	20	28
İlkokul Öğretmeni	15	33	4	8	26	58

Sanat eğitimi alanında başarılı olmanın ön koşulunun sanat eğitimine katılmak ve ona dahil olmaktan geçtiği konusu üzerindeki görüşlere katılıyor musunuz? Sorusuna da yine okul öncesi bölümü stajyer ve öğretmenlerinin tamamı katılıyorum cevabı verirken 115 sınıf öğretmenliği bölümü stajyer ve öğretmeninden 57'si katılıyorum cevabı vermiş ve 46 stajyer ve öğretmen ise ilginç bir şekilde fikrim yok cevabı vermişlerdir. Sanatın çağdaş ve evrensel olduğu gerçeği göz ardı edilmeden sanat eğitimi veren, yeteneği olsun-olmasın bu alanda derslere giren eğitimcilerin gerek teorik olarak gerekse uygulamalı olarak mutlaka bu alana angaje olması sağlanmalıdır. Bu konuda öğretmenlerin eksikliklerinin belirlenmesi cihetine gidilerek üniversitelerin ilgili bölümleriyle iş birliği yapılarak ve hatta iki kurum arasında bir protokol imzalanarak, yılsonlarında öğretmenlere düzenlenen seminer programı içerisinde üniversite hocalarının konuyla ilgili seminer vermeleri sağlanmalıdır.

Yukarıdaki tablolar yakından incelendiğinde: görsel sanatlar dersine genel bakış anlamında okul öncesi stajyer ve öğretmenlerinin sınıf öğretmenliği bölümü stajyer ve öğretmenlerine oranla derse karşı ilgili, daha duyarlı ve sorumluluk sahibi oldukları net bir şekilde ortaya çıkmaktadır. Özellikle yıllar önce eğitim fakültesi sınıf öğretmenliği bölümlerinden mezun öğretmenlerde derse karşı önyargılı yaklaşım hala devam etmektedir. Bu gün üniversitelerde verilen eğitimin 15-20 yıl öncesinden çok farklı noktada olduğu yadsınamaz bir gerçekken, aynı durum görsel sanatlar dersi içinde söz konusudur. Yazar, deneyimlerine dayanarak ve yirmi yılı aşkın bir süre okul öncesi ve sınıf öğretmenliği bölümlerinde görsel sanatlar eğitimi dersine girmiş bir eğitimci olarak *buradaki sonuçların nedenlerinin başında yine sınıf öğretmenliği bölümü stajyerleri ve bu bölümden mezun öğretmenlerin büyük bir bölümünün öğrencilik döneminde bu derse gereken ihtimamı göstermedikleri ve dersi geçiştirdikleri en önemlisi mezun olduktan sonra bu durumun farkına varmış oldukları gelmektedir*, gibi objektif bir görüş ortaya koymaktadır. Sanat eğitimi alanında

OKUL ÖNCESİ VE İLKOKUL ÖĞRETMENLERİNDE ALAN HAKİMİYETİ BAĞLAMINDA SANATSAL BECERİ VE ÖZGÜVEN EKSİKLİĞİ

yetersiz ve eksikliği var düşüncesinde olan özellikle yıllar öncesinde mezun olmuş öğretmenler için sömestre tatilinde veya yılsonunda, üniversitelerin ilgili bölümleriyle temasa geçilerek bir dizi seminer programı hazırlanması bu ve benzeri düşüncede olan öğretmenlerin konuları uygulamalı ve teorik şekilde yeniden ele alarak eksik yönünü tamamlaması onların adına büyük bir kazanım olacaktır. Ayrıca bu konuda öğretmenlerin son yıllarda yaşanan gelişmelerle ilgili yeterli bilgiye sahip olmadıkları da ayrı bir gerçektir. Atık ve artık malzemenin görsel uyaran olarak sıkça kullanıldığı günümüzde görsel sanatlar dersi eskiden olduğu gibi sadece kalem ve boyalarla yapılmamaktadır. Görsel sanatlar eğitimi (üç boyutlu) resim eğitimini de içine alarak, çocuğun düşünmesine, merak etmesine, hayal kurmasına ve en önemlisi yaratıcı kabiliyetinin ortaya çıkarılmasına ve bunu hayata geçirebilmesine imkan tanıyarak ele alınmalıdır. Bunun gerçekleşmesi durumunda ilkokul öğretmenin ve staj öğrencisinin “yeteneğim yok” kaygısından arınmış olması sağlanacaktır. Araştırma konusunun temelini oluşturan “Görsel sanatlar/resim alanında yeteneğiniz olmasa da kendinizi bu alanda geliştirebileceğinize inanıyor musunuz?” şeklinde önemli bir soruyla karşı karşıya kalan stajyerlerin yüksek oranda bu soruya hayır cevabı vermesinin başlıca nedeni ise öğrencinin ileriye net görememe gibi bir kaygısının olmasından kaynaklanmaktadır. Bu konuda sıkıntılı olan öğrenciler lisans döneminde yeterince sanat eğitimine angaje olamadığından, yeteneği yoksa da kendini bu konuda nasıl geliştirebileceği konusunda bilgi birikimine de sahip olmadığından bu konuda geleceğe pek olumlu bakmamakta ve en önemlisi öğretmen olduğunda öğrencileri bu konuda geliştirebilmek için ders esnasında konuya nereden giriş yapacağı konusunda tereddütler yaşadığından ve en önemlisi güven eksikliği yaşamamasından kaynaklanmaktadır.

Tartışma ve Sonuç

Öğretmenlik mesleğini genel anlamda ele alıp geniş bir yelpazede değerlendirdiğimizde iki önemli unsur karşımıza çıkmaktadır. Bunlardan birincisi öğretmen diğeri ise sanat eğitimcisi öğretmendir. Bu süreçte her ikisinin de üzerinde çok büyük sorumlulukları bulunmaktadır. Tek tek ele alıp incelediğimizde; öğretmen eğitim sürecini yönlendiren öğrencilerin öğrenmesine rehberlik eden bir kılavuzdur. Sanat eğitimcisi ise sanat eğitimi veren, çocuğun merak etmesini sağlayarak ufkunu açan, bunu yaparken de çocuğun hayal dünyasını önemseyip hayal kurmasını sağlayan onu düşünmeye, yaratıcılığını geliştirmeye ve desteklemeye çalışan sezileri güçlü, öncü bir kuvvettir. Bu bağlamda sanat eğitiminde kuşkusuz en önemli faktör olan sanat eğitimcisi öğretmenlere çok büyük görevler düşmektedir. Çünkü söz konusu öğretmen bu derste öğrencinin en

OKUL ÖNCESİ VE İLKOKUL ÖĞRETMENLERİNDE ALAN HAKİMİYETİ BAĞLAMINDA SANATSAL BECERİ VE ÖZGÜVEN EKSİKLİĞİ

temel ve en güvenilir kaynağı ve en önemlisi her konuda ona yol gösterip rehberlik edecek olan kişidir.

Teknolojik gelişmelerin baş döndürücü bir şekilde insan hayatını kolaylaştırdığı bir çağda bir kısım okul öncesi ve özellikle ilkököl öğretmenleri açısından okullarda verilmeye çalışılan sanat eğitimi aynı paralelde gelişme göstermemektedir. Sanat eğitimi konusunda yeterince bilgi sahibi olmayan, işi ciddiye almayan ve gerek mesleğe başlamadan önceki üniversite döneminde olsun gerekse öğretmenliğe ilk adım attığı yıllarda olsun kendini yeterince geliştiremeyen ve en önemlisi sanatsal beceriden yoksun bazı öğretmenler, *yapamam, ben o kadar yetenekli değilim* kaygısıyla sanata ilişkin bir özgüven eksikliği hissetmektedirler. Sanatın çok az sayıda insanda veya özel olarak çocukluğundan beri bu eğitimi almış insanlarda bulunan ve özel beceri ve yetenekler gerektiren bir ayrıcalık olarak algılanması, öğretmenlerin kendilerini bu alanda yetersiz kabul etmelerinde etkili olmaktadır. Bu yeteneğin kendilerinde var olmadığını varsayan öğretmenler sanat eğitimi konusunda öğrencilere faydalı olamayacaklarını düşünerek kendilerini geliştirmekten kaçınmaktadırlar.

Yirmi yılı aşkın bir süre okul öncesi ve sınıf öğretmenliği bölümlerinde görsel sanatlar eğitimi dersine girmiş olan yazar; öğretmenlerin ve stajyerlerin görsel sanatlar dersinde başarısız olmalarının nedenlerinin başında öğrencilik döneminde bu derse gereken ihtimamı göstermedikleri ve dersi geçıştirdikleri en önemlisi mezun olduktan sonra bu durumun farkına varmış oldukları sonucuna ulaşmıştır. Bununla birlikte Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde bulunan derslerin isimlerinin ve içeriklerinin değişmesi, müfredata bazı yeni derslerin eklenmesi, bunun yanında, yeni eklenen veya içeriği değiştirilen dersler hakkında ve öğretmenlerin son yıllarda yaşanan gelişmelerle ilgili yeterli bilgiye sahip olmadıkları da ayrı bir gerçektir. Örneğin atık ve artık malzemenin çocuklarda görsel uyaran olarak sıkça kullanıldığı günümüzde görsel sanatlar dersi eskiden olduğu gibi sadece kalem ve boyalarla yapılmamaktadır. Görsel sanatlar eğitimi (üç boyutlu) resim eğitimini de içine alarak, çocuğun düşünmesine, merak etmesine, hayal kurmasına ve en önemlisi yaratıcı kabiliyetinin ortaya çıkarılmasına ve bunu hayata geçirebilmesine imkan tanıyarak yürütölmektedir. Bu değişikliğin farkında olduğunda ve söz konusu görsel sanatlar dersinin bu şekilde işlenmesi durumunda ilkököl öğretmenin ve staj öğrencisinin *yeteneğim yok* kaygısından arınmış olması sağlanacaktır.

Araştırma konusunun temelini oluşturan ve son yıllarda eğitimcilerin sıkça karşılaştıkları *Görsel sanatlar/resim alanında yeteneğiniz olmasa da kendinizi bu alanda geliştirebileceğinize inanıyor musunuz?* şeklindeki önemli bir soruyla karşı karşıya kalan stajyerlerin çoğunluğu bu soruya ne yazık ki *hayır* cevabı vermişlerdir. Bu önemli soruya stajyer öğretmenin *hayır* cevabı vermesinin başlıca nedeni, öğrencinin ileriye net görememe gibi bir kaygısının olmasından kaynaklanmaktadır. Bu

OKUL ÖNCESİ VE İLKOKUL ÖĞRETMENLERİNDE ALAN HAKİMİYETİ BAĞLAMINDA SANATSAL BECERİ VE ÖZGÜVEN EKSİKLİĞİ

konuda sıkıntılı olan öğrenciler lisans döneminde yeterince sanat eğitime angaje olamadığından, sanatsal beceri yoksunluğundan, yeteneği yoksa da kendini bu alanda nasıl geliştirebileceği konusunda bilgi birikimine de sahip olmadığından geleceğe pek olumlu bakmamaktadır. En önemlisi staj öğrencisi, öğretmen olduğunda öğrencileri görsel sanatlar konusunda geliştirebilmek için ders esnasında konuya nereden giriş yapacağı anlamında tereddütler yaşadığından ve alan hakimiyetine sahip olmadığından dolayı bir özgüven eksikliği hissetmektedir.

Öneriler

İşin başında, sonuçlara dayalı olarak, milli eğitim sistemi içerisinde öğrenme süreçleri göz önünde bulundurularak öğrencilerin görsel sanatlar dersinden ve öğretmeninden beklentileri saptanmalı, taklitten uzak, orijinal, çocuğun kendisini anlatan, duygu ve düşüncelerine hitap eden, o konudaki merakını gideren, konu üzerinde hayal kurabileceği ve en önemlisi yaratıcılığını açığa çıkarabileceği çalışmalar yapmaları konusunda inanç ve başarabilme duygularının geliştirilmesi sağlanmalıdır.

Ülkemizde 1970’li yıllardan beri ilköğretim okullarında okutulan resim dersleri konu itibariyle sürekli yüzeysel olarak ele alınmıştır. Bu uygulama sadece önemli gün ve haftaların ele alındığı, yıllardır hep aynı konuların işlendiği, çocuğun hayal dünyasını ve yaratıcı düşüncesini açığa çıkarmaktan uzak, sıkıcı ve basmakalıp bir müfredatla günümüze kadar süregelmiştir. Günümüzde sanat eğitimi çok farklı bir şekilde ele alınmakta ve ille de kağıtla, kalemle, boyayla resim yapma zorunluluğu ortadan kalkmış bulunmaktadır. Bu gelişmeler ışığında öncelikle içinde bulunduğumuz çağın getirdiği bilimsel ve teknolojik gelişmeler ve yenilikler göz önünde bulundurularak günümüz şartlarına göre müfredat ve ders içerikleri güncellenmelidir. Klasik anlamda (kalem, kağıt, boya kullanılarak) yapılan görsel sanatlar eğitiminden vaz geçilerek, çocuğun çevreye karşı daha duyarlı yetiştirilmesi bu bağlamda elindeki malzemeyi bir kez kullandıktan sonra onu çöpe atmak (günümüzde en fazla yaptığımız eylem) yerine onu atık malzeme olarak yeniden kullanma adına değerlendirmesi ve bu konuda bilinçlendirilmesi çocuk ve çevre adına büyük kazanım olacaktır. Görsel sanatlar dersinin uygulama kısmında çalışmada kullanılacak malzeme için yeterli zaman ayrılmalıdır. Bu doğrultuda ortaya çıkarılması düşünülen ürün için kullanılacak malzeme kırtasiyecilerde satılan hazır malzemeden seçilmesi yerine evsel atık ve artık malzemeden seçilmeli ve bu konuda öğrenci bilinçlendirilmelidir. Çalışmaya geçmeden önce atölyede sanat eğitimcisi tarafından bu malzeme üzerinde münazara yapılarak dersler eğlenceli ve ilgi çekici hale getirilmeli, oyun eğitsel bir araç olarak kullanılmalı, hatta sanatsal etkinlikleri oyuna dönüştürerek, öğrencilerin etkinliklerden zevk almasına zemin hazırlanmalıdır. Bunun başarılması durumunda, farkında olmadan öğretmen özgüven kazanmış olacaktır.

OKUL ÖNCESİ VE İLKOKUL ÖĞRETMENLERİNDE ALAN HAKİMİYETİ BAĞLAMINDA SANATSAL BECERİ VE ÖZGÜVEN EKSİKLİĞİ

Her öğrenenin başarılı olabileceği *başarı projeleri* geliştirilmeli, bir yıllık süre içerisinde her öğrencinin görsel sanatlar dersinde başarı duygusunun geliştirilmesine ve sanat alanında yeni hedefler geliştirilmesine zemin oluşturmalıdır.

Araştırma çalışmasında adı geçen öğrencilerle yapılan yüz yüze görüşmelerde özellikle okul öncesi ve sınıf öğretmenliği bölümü stajyer öğrencilerinin ve görev yapan öğretmenlerinin büyük bir bölümü yukarıda zikredilen kaygılara tamamen katıldıklarını beyan etmişlerdir. Buna ilaveten toplumda ve çevrede derse karşı yüklenen olumsuz ve negatif değer gibi değişkenlerin öğrenci motivasyonunu olumsuz yönde etkilemesi de başka bir neden olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu olumsuzluklara bağlı başarısızlıkların önüne geçilebilmesi ve geçmişten ders alınarak öğretmenin kendi öğrencilerine eğitim verirken işi ciddiye alması, yapılacak çalışmayla ilgili gerekli malzemenin derse getirilmesi ve derse katılımın büyük oranda sağlanması konularında kesinlikle taviz vermemesi önemlidir. Sonraki neslin de aynı kaygıları yaşamaması adına YÖK tarafından yapılan görsel sanatlar öğretmen eğitimi programlarında bu konunun ele alınması, ders içeriklerine sindirilmesi ve özel olarak bu konudaki uzmanlar tarafından yürütülecek, çocuğun zihinsel, duygusal, bedensel gelişimine paralel olarak hayal gücünün geliştirilmesi ve çocuğa özgüven kazandırma anlamında çok yönlü yarar sağlayan bir ders olarak planlanması önemli görülmektedir. Daha fazla vakit kaybetmeden Sanat eğitimi alanında *yetersiz ve eksiği var* düşüncesinde olan özellikle yıllar öncesinde mezun olmuş öğretmenler ve öğretmen aday stajyer öğrenciler için, görsel sanatlar alanında yeteneğin geliştirilebilir olduğu noktasında hemfikir olunarak, Milli Eğitim Bakanlığının vakit geçirilmeden bir takım radikal kararlar alarak o ilde bulunan üniversitelerle işbirliği yaparak ve hatta bir protokol imzalayarak, yıl sonunda düzenlenen seminer programında bu konulara hem teorik hem de uygulamalı yer vererek öğretmenlerin eksik yönlerinin tamamlanması ve bu kazanımlarla da alan hakimiyetine sahip olması sağlanmalıdır.

KAYNAKÇA

Araştırma Modeli Nedir? Türleri Nelerdir?, <https://networkokulu.net/arastirma-yontemleri-nedir-ve-turleri-nelerdir>

Ak, G; Yıldırım, B; Ateş, H., (2016). "Okul Öncesi Öğretmenlerinin Mesleki Yeterlilik Algılarının İncelenmesi (Başakşehir İlçesi Örneği)", *Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt/55, s. 89-108.

Atan, A. Çocukta Sanat Eğitiminin Önemi, <http://ahmetatan.com/?p=68>

Atan, A. Çocuk Gelişiminde Resim Eğitiminin Yeri, <http://www.gorselsanatlar.org/insanin-sanatsal-gelisimi/cocuk-gelisiminde-resim-egitiminin-yeri/>

OKUL ÖNCESİ VE İLKOKUL ÖRETMENLERİNDE ALAN HAKİMİYETİ BAĞLAMINDA SANATSAL BECERİ VE ÖZGÜVEN EKSİKLİĞİ

- Başaran, İ. E. (2004). *Yönetimde İnsan İlişkileri Yönetmel Davranış* (3.baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Buyurgan, S.; Buyurgan, U. (2001). *Sanat Eğitimi ve Öğretimi*. Ankara: Dersal Yayıncılık.
- Böke, K. (2011). *Sosyal Bilimler Araştırma Yöntemleri* (3.Baskı). İstanbul: Alfa Basım Yayım Ltd. Şti.
- Çepni, S. (2012). *Araştırma ve Proje Çalışmalarına Giriş*. Geliştirilmiş 6. Baskı, Ankara: Celepler Matbaacılık.
- Dilmaç, O.; Topuz, B. (2017). "Erken Çocukluk Döneminde Değerlerin Öğretilmesinde Sanat Eğitiminin Rolü", *The Journal of Academic Social Science Studies Dergisi International Journal of Social Science*. Cilt/63, s. 39-49.
- Dündar, T. (2015). Üniversitelerde Kültür, Sanat ve Sporun Önemi, <https://www.hurriyet.com.tr/egitim/universitelerde-kultur-sanat-ve-sporun-onemi-40026495>
- Eraslan, E. (2012). 3-6 Yaş Çocukta Sanat Eğitimi. <https://www.doktoramcam.com/3-6-yas-cocukta-sanat-egitimi/>
- Gültekin, T. (2011). "Sanat Eğitiminde Estetik Değerlerin Gelişimi Sürecinde Çocuk ve İletişim", *Akademik Bakış Dergisi*, (24), s. 32-39.
- Karabay, Özdemir, (2018), Temel Tasarım Elemanlarının Kullanılması Bağlamında Çocuk Resimlerinin Okunması (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Atatürk Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, Erzurum.
- Kapçak, M. (2007). Çocuk Gelişimi ve Sanat Eğitimi İlişkileri. <http://blog.milliyet.com.tr/cocuk-gelisimi-ve-sanat-egitimi-iliskileri/Blog/?BlogNo=43065>
- Karasar, N. (2007). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Milli Eğitim Bakanlığı, (2013). Çocuk Gelişimi ve Eğitimi, Dil Gelişimi, http://www.megep.meb.gov.tr/mte_program_modul/moduller_pdf/Dil%20Geli%C5%9Fimi.pdf
- Morgil, İ.; Seçken N.; Yücel, S., (2004). "Kimya Öğretmen Adaylarının Öz-Yeterlilik İnançlarının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi". *Balıkesir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 6(1), s. 62-72.
- Rands, M.; Gansemer-Topf, A. M., (2016). "Phenomenography: A methodological approach for assessment in student affairs". *Journal of Student Affairs Inquiry*, 1(2), s. 1-22.
- Öğretmen Yetiştirme ve Eğitim Fakülteleri (2007). Ankara: Yükseköğretim Kurulu Yayını.
- Özden, Y. (2000). *Eğitimde Dönüşüm Eğitimde Yeni Değerler*. Ankara: Pegem Yayınları.
- Sırmalı, Ş. E., Sanat Eğitimi Kapsamında "Görsel Algı" ve Gestalt. <http://www.academia.edu/8963541/sanat>
- Türkçe Sözlük (2005). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Tepecik, A. (2002). *Grafik Sanatlar*. Ankara: Detay Yayıncılık.

OKUL ÖNCESİ VE İLKOKUL ÖRETMENLERİNDE ALAN HAKİMİYETİ BAĞLAMINDA SANATSAL BECERİ VE ÖZGÜVEN EKSİKLİĞİ

- Ulutaş, İ.; Ersoy, Ö. (2004). "Okulöncesi Eğitiminde Sanat Eğitimi", *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 12(1), s. 1-12.
- Ulutaş, İ. (2014). *Her Yönüyle Okulöncesi Eğitim 2*. Ankara: Hedef Yayıncılık.
- Yıldırım, A.; Şimşek, H. (2016). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. (10. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.